

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA BIOMEDICÍNSKÉHO INŽENÝRSTVÍ
Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

Domácí násilí v době pandemie

Domestic Violence during a Pandemic

Diplomová práce

Studijní program: Civilní nouzové plánování

Autor diplomové práce: Bc. Matěj Rzounek

Vedoucí diplomové práce: doc. PhDr. Ludmila Čírtková, CSc., dr. h. c.

Kladno 2022

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Rzounek** Jméno: **Matěj** Osobní číslo: **478126**
Fakulta: **Fakulta biomedicínského inženýrství**
Garantující katedra: **Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva**
Studijní program: **Civilní nouzové plánování**

II. ÚDAJE K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Název diplomové práce:

Domácí násilí v době pandemie

Název diplomové práce anglicky:

Domestic Violence during a Pandemic

Pokyny pro vypracování:

Diplomová práce se zaměří na trendy domácího násilí v době pandemie a na pomoc osobám ohroženým domácím násilím. V teoretické části budou vysvětleny základní pojmy a definovány současné trendy a způsoby domácího násilí na území ČR a ve světě. V praktické části budou získány informace o dopadech pandemie SARS-CoV-2 na základě strukturovaných rozhovorů s pracovníky podílejícími se na pomoci obětem domácího násilí. Bude realizováno minimálně 8 rozhovorů s příslušníky PČR, sociálními pracovníky a s konzultanty linky pomoci obětem kriminality a domácího násilí. K zhodnocení dopadů pandemie bude zároveň provedena analýza a následná komparace policejních statistik vykazání, trestného činu týrání osoby ve společném obydlí a statistických dat pomocných organizací z let 2019, 2020 a 2021. Závěr práce bude obsahovat návrh doporučení pro oblast domácího násilí v době přetrvávající krize.

Seznam doporučené literatury:

- [1] ŠEVČÍK, Drahomír, ŠPATENKOVÁ, Naděžda, Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence, Praha: Portál, 2011, ISBN 978-80-7367-690-2
- [2] ČÍRTKOVÁ, Ludmila, Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020, ISBN 978-80-7380-806-8
- [3] MACHALOVÁ, Tatiana, Domácí násilí: filosofická analýza pojmu, Brno: Masarykova univerzita, 2014, ISBN 978-80-210-6765-3

Jméno a příjmení vedoucí(ho) diplomové práce:

doc. PhDr. Ludmila Čírtková, Ph.D.

Jméno a příjmení konzultanta(ky) diplomové práce:

Datum zadání diplomové práce: **04.10.2021**

Platnost zadání diplomové práce: **22.09.2023**

doc. Mgr. Zdeněk Hon, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. MUDr. Jozef Rosina, Ph.D., MBA
děkan

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem Domácí násilí v době pandemie vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V Praze dne 04.05.2022

.....

PODĚKOVÁNÍ

V první řadě bych rád poděkoval vedoucí mé diplomové práce paní doc. PhDr. Ludmile Čírtkové, CSc., dr. h. c. za odborné vedení, trpělivost a cenné rady a připomínky, které mi v průběhu zpracování práce poskytla. Dále bych chtěl poděkovat příslušníkům Policie České republiky a pracovníkům Intervenčního centra Praha za poskytnuté rozhovory. Na závěr bych chtěl poděkovat mé rodině a přátelům za podporu při studiu.

ABSTRAKT

Domácí násilí (dále jen „DN“) představuje velice specifický fenomén, který je spojen s mnoha faktory omezující jeho možné odhalení. Mezi jeden z jeho hlavních znaků patří, že se odehrává za zavřenými dveřmi. V posledních dvou letech ochromila celou společnost pandemie SARS-CoV-2. V rámci jejího překonání byla vládou navržena opatření, která uzavírala obyvatele za dveřmi jejich domovů. Odborníci po celém světě varovali před možnými dopady pandemie a různých opatření na oblast DN.

Diplomová práce si klade za cíl zjistit, jaký dopad měla pandemie SARS-CoV-2 na oblast DN na našem území. Za tímto účelem jsme v rámci práce využili kvalitativní a kvantitativní výzkumné metody. Pomocí analýzy statistických dat jsme zjistili, jaký dopad měla pandemie SARS-CoV-2 na počet případů spojených s DN. Dále byl pomocí polostrukturovaným rozhovorům zmapován celý proces řešení DN v rámci Policie České republiky (dále jen „PČR“), následná pomoc v rámci Intervenčního centra (dále jen „IC“) a jaký dopad měla pandemie SARS-CoV-2 na jednotlivé procesy.

Získané výsledky z analýz statistických dat a polostrukturovaných rozhovorů jsme na závěr práce detailně popsali a následně porovnávali s výsledky jiných autorů. V závěru diskuze jsme navrhli možná doporučení pro oblast DN v době přetrvávající krize.

Klíčová slova

Domácí násilí; ohrožená osoba; násilná osoba; pandemie; analýza

ABSTRACT

Domestic violence (further as “DV”) represents very specific phenomena which is connected with a many factors limiting its possible exposure. It happens behind the close door which belongs to its main features. SARS-CoV-2 pandemic paralyzed a whole society during last two years. In the scope of overcoming the pandemic the government offered measures which has closed citizens behind their doors. Experts all around the world have warned against potential impacts of pandemic and different measures with regards to DV.

This thesis has a goal to find out what an impact had pandemic SARS-CoV-2 on DV within our territory. Qualitative and quantitative research methods were used for that reason. We found out what an impact had pandemic SARS-CoV-2 on the number of cases related to DV. Further with support of half-structured interviews the whole process of resolving DV was mapped within the Police of the Czech Republic (further as “PCR”), following help within the Interventionist centre (further as “IC”) and what an impact had pandemic SARS-CoV-2 on the individual processes.

We described in details results acquired from statistic data analyses and half structured interviews at the end of the thesis and subsequently compared with results of other authors. In the closure of discussion we suggested potential recommendations for the area of DV in the times of lasting crises.

Keywords

Domestic violence; endangered person; violent person; pandemic; analyse

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Cíle práce a hypotézy	10
3	Přehled současného stavu	11
3.1	SARS-CoV-2 v ČR.....	12
3.1.1	Psychická zátěž pandemie.....	13
3.2	Domácí násilí.....	14
3.2.1	Vývoj domácího násilí	16
3.2.2	Domácí násilí v ČR	16
3.2.3	Znaky domácího násilí	17
3.2.4	Formy domácího násilí.....	18
3.2.5	Cyklus domácího násilí	21
3.2.6	Pachatel	23
3.2.7	Oběť	25
3.2.8	Domácí násilí během pandemie	27
4	Metodika	30
4.1	Regresní analýza.....	30
4.2	Rozhovory	35
5	Výsledky	37
5.1	Analýza a komparace statistických dat.....	37
5.2	Rozhovory	41
5.2.1	Rozhovor s příslušníkem prvosledové hlídky PCR	41
5.2.2	Rozhovor s členem prvosledové hlídky PCR č. 2.....	42
5.2.3	Rozhovor s metodikem profesního vzdělávání PCR	44
5.2.4	Rozhovor s příslušnicí PMJ	47
5.2.5	Rozhovor s dvoučlennou hlídkou MO	48
5.2.6	Rozhovor s příslušníkem MO PCR.....	50

5.2.7	Rozhovor s příslušnicí kriminální služby a vyšetřování PČR.....	52
5.2.8	Rozhovor s příslušníkem SKPV PČR.....	57
5.2.9	Rozhovor s pracovníkem intervenčního centra.....	58
5.3	Výsledky rozhovorů	62
6	Diskuze	64
7	Závěr	74
8	Seznam použitých zkratk	75
9	Seznam použité literatury	76
10	Seznam použitých obrázků	84
11	Seznam použitých tabulek	85

1 ÚVOD

Téma diplomové práce Domácí násilí v době pandemie jsem si zvolil, jelikož se domnívám, že se jedná o velmi závažný problém, kterému bych se v rámci mé profesní dráhy chtěl nadále věnovat. DN je velice specifický fenomén. Mezi hlavní okolnosti tohoto typu násilí patří, že se odehrává za zavřenými dveřmi a je uskutečňováno osobností s násilnickými sklony. To už ze své podstaty velmi ztěžuje jeho možné odhalení. Těžko se odhaluje čin, který se odehrává v prostředí domova, skryt před zraky veřejnosti, kdy násilník využívá svou sílu k získání moci a kontroly nad ohroženou osobou. Oběť zde prožívá celou škálu různých pocitů a emocí, které jí mohou zabraňovat případné DN nahlásit. U případů DN může často trvat i několik let, než se oběť dostane do bodu, kdy je schopna vyhledat odbornou pomoc. Již k tak velice komplikovanému jevu se v posledních dvou letech přidala celosvětová krize v podobě pandemie SARS-CoV-2. Ta přinesla do života společnosti mnoho změn. Spolu se strachem o svůj život či životy svých blízkých přinesla pandemie i řadu vládních nařízení, která ze své podstaty přinesla mnoho komplikací do života možných obětí DN. Byla nařízena opatření, která omezovala sociální kontakty, možnost volnočasových aktivit či nakázaná práce z domova. Tedy nařízení, která ze své podstaty umožňovala násilníkovi získat větší kontrolu nad ohroženou osobou a ohrožené osobě omezila možnost získání pomoci. Z tohoto důvodu řada odborníků varovala před možným navýšením výskytu DN. V této diplomové práci, pomocí analýzy statistických dat případů spojených s DN a rozhovorů s pracovníky organizací podílejících se na pomoci obětem DN, zjišťujeme, jaký dopad měla pandemie na oblast DN na našem území.

2 CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY

Cílem diplomové práce je na základě strukturovaných rozhovorů s pracovníky podílejícími se na pomoci obětem domácího násilí a na základě analýzy a komparace dat z policejních statistik a pomáhajících organizací zjistit, zda pandemie SARS-CoV-2 ovlivnila trend domácího násilí v ČR.

Zároveň si práce klade za cíl navrhnout doporučení pro oblast domácího násilí za přetrvávající krize. K naplnění cíle bude využita obsahová analýza rozhovorů, komparace statistických dat a dostupná literatura.

Výzkumná otázka

Jaký dopad měla pandemie a s ní související opatření na domácí násilí v ČR?

Hypotézy

H1: Před pandemií byl počet nahlášených případů domácího násilí nižší než při pandemii.

H2: V průběhu karanténních opatření byla míra ohrožení obětí domácího násilí vyšší než při rozvolnění opatření.

3 PŘEHLED SOUČASNÉHO STAVU

V posledních desetiletích se zvýšil počet virových infekcí, které mohou způsobit závažná onemocnění či smrt infikovaného jedince. Přestože se onemocnění mohou lišit jak v epidemiologii, tak v latenci, mají jedno společné. Nakažené osoby s rizikovými faktory jako jsou vysoký věk, kardiovaskulární onemocnění, cukrovka a další chronická onemocnění, častěji trpí vážnějšími následky. Světová populace stárne a tím se zvyšuje prevalence nepřenositelných nemocí. Potenciální skupina lidí, která je nejvíce ohrožená vážnými následky, pokud je infikována virem, je tedy obrovská. (Hidalgo, 2022) Jedním z takových příkladů je nový CoV.

CoV patří do velké rodiny jednovláknových RNA virů kolujících na zemi po staletí. Běžně jsou CoV detekovány u netopýrů, jiných savců či ptáků a plazů. U lidí se naopak vyskytují jen zřídka a způsobují převážně jen mírné respirační infekce. (Hilgald, 2022) V tomto století již však došlo k celosvětovému rozšíření dvou dříve neznámých koronaviřů. V listopadu 2002 se ve Foshanu v Číně vyskytl první známý případ SARS a podruhé se vyskytl vysoce patogenní CoV na blízkém východě v podobě respiračního syndromu MERS-CoV. Každé z těchto onemocnění mělo za následek celosvětově stovky obětí na životech. (De Wit, 2016) Následné studie však ukázaly, že některé viry podobné SARS-CoV nalezené u netopýrů jsou schopny infikovat lidské buňky bez předchozí adaptace, což naznačuje, že by se SARS mohl znovu objevit. (Xing-Yi, 2013)

Tyto studie se ukázaly být pravdivé, jelikož dne 31. prosince 2019 byla čínská kancelář WHO informována o případech zápalu plic neznámé etiologie zjištěných ve městě Wuhan v provincii Chu-pej v Číně. Počet nakažených obyvatel rostl každý den. 7. ledna 2020 byl Čínskými úřady identifikován a izolován nový typ koronaviru. Během velice krátké doby se pak tento nový typ CoV rozšířil z místa původu do celého světa. 11. března 2020 proto WHO prohlásila šíření CoV za pandemii. V České republice byl evidován první potvrzený případ 1. března 2020. (WHO, 2020; Trojánek, 2020)

Nové koronavirové onemocnění přineslo spolu se závažným akutním respiračním syndromem i velkou dávku nejistoty. (Chatterjee, 2020) Vzhledem k nakažlivosti, nejisté inkubační době a vyšší úmrtnosti než u běžné sezonní chřipky, rozsévá toto onemocnění v obyvatelstvu velké vlny strachu, pochybností a bezmoci. Mezi další aspekty narušující

veřejné duševní zdraví můžeme zařadit reakci vlády na vzniklou situaci. Jde o rozsáhlá karanténní opatření na zasaženém území, která velice omezují obyvatele v jejich svobodě, a další vládní nařízení. Kromě těchto vlivů má velký dopad na duševní zdraví „infodemie“ neboli přemíra dezinformací na sociálních sítích a jiných platformách. (Dong, 2020) Tyto a další aspekty doprovázející Sars-cov-2 vedly k celkovému zhoršení veřejného duševního zdraví.

3.1 SARS-CoV-2 v ČR

První nakažený pacient byl v ČR identifikován 1. 3. 2020. V té době vláda neplánovala, vzhledem k celkovému počtu nakažených, žádná další opatření proti případnému šíření. Začaly se však objevovat další případy infikovaných jedinců. V následujících dnech proto vláda nařídila, spolu s dalšími nařízeními, zákaz prezenční výuky pro studenty všech škol. Situace se však nadále zhoršovala. Kvůli zvyšujícímu se počtu nakažených a prvních obětí na životech vyhlásila vláda od 12. března 2020 nouzový stav podle ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR a krizového zákona č. 240/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů vládní pravomoci v mimořádných situacích. Vláda díky tomu mohla přijmout mimořádná opatření, která byla v souladu s nově vyhlášeným krizovým stavem. V rámci nouzového stavu bylo zakázáno navštěvovat jakékoli akce v počtu vyšším než 30 osob. Dále byly zakázány všechny kulturní a ostatní akce s větší kumulací osob na jednom místě. Na úkor veřejného zdraví se v té době velmi omezily možnosti volnočasových aktivit. Od úplných zákazů přítomnosti veřejnosti na určitých místech, až po zredukování počtu návštěvníků či omezení otevírací doby. Spolu s těmito zákazy bylo nařízeno povinné nošení ochranných prostředků dýchacích cest. (Vláda ČR, 2020) Bez ohledu na to, jak byly země připravené na možnou pandemickou situaci teoreticky, nám nastalá situace ukázala, že realita závisela na přístupech tamních vlád a na intenzitě restriktivních kroků. Přístup vlády ČR jasně ukazoval, že na začátku pandemie nebyla naše země dostatečně připravena na vlnu nového onemocnění v takovém měřítku jak na plánovací, tak i na organizační, materiální ani finanční úrovni. (Špaček, 2020)

V květnu došlo k razantnímu snížení počtu osob s prokázanou nákazou. Společně s celkovým zlepšením situace šlo v ruku v ruce i mírné rozvolňování doposud platících mimořádných opatření. V letních měsících se zdálo, že je pandemie na ústupu. Avšak řada

odborníků varovala před možným nástupem druhé vlny. Ta opravdu přišla. S koncem letních měsíců došlo k opětovnému nárůstu nakažených. Z tohoto důvodu vláda znovu přistoupila k vyhlášení nouzového stavu. Bylo zapotřebí krizových opatření, která by svou podstatou co nejvíce omezila jakékoli kontakty mezi obyvateli ČR. Kromě již známých omezení volnočasových aktivit bylo například zakázáno cestování mezi jednotlivými okresy a kraji. Zlepšení situace s sebou přinesly až jarní měsíce. Docházelo k poklesu počtu nakažených, a tak mohlo dojít i k rozvolňování opatření. Během letních měsíců strašák jménem koronavirus z části zmizel z myslí obyvatel. S příchodem podzimu na sebe ale zas upozornil. Počet nakažených stoupal a došlo i na zpřísnění opatření. Strach z pandemie a novost hrozby však pomalu ustupuje, ale dosavadní strach nahrazují jiné stresory, jako jsou snížená možnost volnočasových aktivit a odpočinku, home office či existenční krize. (MZČR, 2022; Vláda ČR, 2021)

3.1.1 Psychická zátěž pandemie

Koronavirová krize nám kromě přímých dopadů na fyzické zdraví jedinců přinesla i mnoho dalších rizik. Pandemie takovéto velikosti není jen medicínský fenomén, ale má tendenci ovlivňovat kvalitu života jak jednotlivce, tak i celku, což způsobuje sociální dysfunkci. Mezi největší rizika proto můžeme zařadit negativní ovlivnění ekonomické situace a zásadní dopad na veřejné duševní zdraví. Do života současné společnosti přinesla nastalá krize mnoho změn, se kterými se valná většina z nás doposud nesetkala. Lidé najednou začali pociťovat velký strach o své blízké či o svůj vlastní život. Objevila se hrozba ztráty zaměstnání a s tím spojená ztráta příjmu. Rodiny byly často nuceny změnit svůj dosavadní styl života, aby mohly sjednotit svou práci a distanční výuku svých dětí. Tvrdá opatření, která měla za cíl co nejvíce omezit kontakt mezi obyvatelstvem, ze dne na den zpřetrhala zažitá sociální pořádky a valnou část obyvatel uvrhla do stavu fyzické opuštěnosti. (Bartoš, 2020) V partnerských vztazích měla restriktivní opatření, zejména pak izolace a karanténa, velký dopad na partnerské soužití, klima a psychickou pohodu. (Romeo, 2021)

Díky studiím již víme, že u jednotlivců, kteří zažili mimořádnou událost v oblasti veřejného zdraví, můžeme detekovat různé stupně stresových poruch, a to dokonce i po skončení mimořádné události jejich vyléčení a propuštění z nemocnice. (Duan, 2020) Mezi nejrizikovější skupiny, které mohou být ovlivněny pandemií, patří ženy, mladší

věkové kategorie tzn. do čtyřiceti let, lidé trpící chronickým či psychiatrickým onemocněním, nezaměstnaní, studenti a osoby, které jsou často vystavovány sociálním médiím/ novinkám týkající se pandemie. U těchto skupin lze zjistit relativně vysokou míru úzkosti, deprese, PTSD, psychické tísně a stresu. (Xiong, 2020) V době, kdy se celosvětová prevalence zvyšuje, se lidé fyzicky izolují a zpřetrhávají sociální vztahy, může zdravotní úzkost vyvolat i mírné onemocnění, jako je například nachlazení, které simuluje příznaky podobné CoV-19. (Banerjee, 2020) Je proto velice důležité monitorovat a zkoumat stav veřejného duševního zdraví během takovýchto událostí a brát v úvahu jaký na něj mohou mít další opatření dopad.

3.2 Domácí násilí

Domov – slovo, které ve většině z nás evokuje lásku, teplo a pocit bezpečí. Oáza štěstí a klidu představující maják jistoty v dnešní uspěchané době. Pro mnoho lidí se ale stává nejnebezpečnějším místem na zemi. Pro oběti domácího násilí to již není oáza štěstí a klidu, ale místo teroru. Doma za zavřenými dveřmi jsou opakovaně a dlouhodobě vystavovány fyzickému, psychickému, sexuálnímu, sociálnímu a ekonomickému násilí. Je třeba mít na paměti, že k tomuto druhu násilí nedochází jen mezi partnery, ale obětí se může stát kdokoli, bez ohledu na věk, rasu, pohlaví, sexuální orientaci, víru, vzdělání či ekonomickou situaci. Vzhledem k tomu, že se stále více případů domácího násilí řeší soudní cestou a dopady těchto agresivních činů a soudních procesů ohrožují fungování, pohodu a zdraví obětí v rodině i mimo ni, je důležité si popsat rozsah a povahu tohoto fenoménu.

Ačkoli je domácí násilí na veřejnosti i v odborných kruzích velice diskutované, neexistuje definice, která by byla uznávaná všemi institucemi. *Americká psychologická asociace (APA) pracovní skupina pro násilí a rodinu* definovala domácí násilí jako vzorec hrubého chování včetně široké škály fyzického, sexuálního a emocionálního týrání používaného jednou osobou v intimním vztahu proti druhé k získání, udržení a zneužití moci nad touto osobou. Může mít za následek nebo má vysokou pravděpodobnost, že povede ke zranění, psychické újmě, špatnému vývoji nebo dokonce smrti. (Walker, 1999) Matthew T. Huss ve své publikaci popsal domácí násilí jako jakékoli násilné jednání spáchané v rámci významného mezilidského vztahu. To může zahrnovat násilí mezi heterosexuálními nebo homosexuálními manžely či páry. Může jít o násilí mezi rodiči a dětmi, dospělými dětmi

a starými rodiči, nebo se s ním můžeme setkat i mezi sourozenci. (Huss, 2014) Podobný názor má i Etienne G. Krug a spol. Ti ve své zprávě říkají, že zneužívání partnera lze nalézt ve všech vztazích, jak mezi osobami stejného pohlaví, tak heterosexuálními. (Krug, 2002) Dle bílého kruhu bezpečí lze dále domácí násilí definovat jako „*způsob chování mezi blízkými lidmi, kteří spolu sdílejí společný domov, kdy jeden z nich uplatňuje moc a kontrolu nad tím, co dělá ten druhý. K násilí dochází opakovaně, v soukromí a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti. Intenzita násilných incidentů se stupňuje a vede ke ztrátě schopnosti včas toto jednání zastavit a efektivně vyřešit narušený vztah.*“ (BKB, 2021) Jak lze vyčíst z této definice, jedná se o sociálně patologický jev, který má kromě kriminologického významu přesahy i do ostatních oblastí společenské škodlivosti. Výzkumy týkající se této problematiky nám jasně ukazují, že domácí násilí patří dlouhodobě k nejzávažnějším společenským problémům. (Ševčík, 2011; Králíčková, 2008; Rakovec-Felser, 2014)

Přestože osoba násilníka může být jak mužského, tak ženského pohlaví násilí páchané ženami je méně časté a nemá tak závažné dopady ve srovnání s pachatelem mužského pohlaví (Reid, 2008) To potvrzují i Straus a Gelles, kteří pomocí národního průzkumu násilí v rodině (NFVS) zjistili, že míra zranění byla u žen 6krát vyšší než u mužských obětí. Dále uvádějí, že v roce 1998 bylo z jednoho miliónu zkoumaných případů násilí mezi intimními partnery 85 % spácháno proti ženám. (Straus and Gelles, 2003) Itzin ve své knize uvádí, že celosvětově až 50 % žen přiznalo, že je někdy v životě udeřil či jinak fyzicky napadl intimní partner. Další údaje naznačují, že až jedna čtvrtina žen se během života stane obětí domácího násilí a až 4 miliony žen jsou ročně napadeny svým partnerem. Jedním z nejvíce rizikových období pro zahájení a možnou eskalaci násilí v intimním vztahu je těhotenství. Dalším obdobím, které je pro zvlášť pro ženy rizikové, je ukončení vztahu, jelikož jsou partneři ohroženi jasným důkazem o ztrátě druhé osoby. Obě tato období jsou spojena s větším stresem a dopadem na psychiku a pohodu vztahu. I když je v široké veřejnosti stále rozšířen mýtus, že v dobrých rodinách se takové věci nedějí, může se domácí násilí vyskytovat napříč všemi sociálními vrstvami. Existují však důkazy o vyšší prevalenci u určitých socioekonomických a etnických skupin. U domácího násilí a převážně pak mezi intimními partnery je obvyklé, že pachatel střídá násilné a hrubé chování se zjevně upřímnými sliby, že se změní, a po většinu času se násilník může chovat velice příjemně. (Itzin, 2010; Rakovec-Felser, 2014)

3.2.1 Vývoj domácího násilí

Po dlouhou dobu se jednalo o silně tabuizované téma. Bylo nemyslitelné, aby se stát nějak vměšoval do soukromých záležitostí jednotlivých lidských vztahů. Převládal názor, že jakákoli činnost probíhající za zavřenými dveřmi je záležitostí samotných rodin. Bylo známo, že mezi blízkými osobami občas dochází ke sporům a konfliktům, ale proč by se do nich měl vměšovat stát? Je tedy zřejmé, že domácí násilí v rodinách není z historického hlediska nějaký nový fenomén. Nový je spíš pohled moderní společnosti na tuto problematiku. (Slívová, 2010)

O problému DN se začalo hovořit teprve v druhé půlce 20. století. Konkrétně v 70. letech, kdy se před veřejností odhalily skandální případy násilí v soukromých vztazích či rodinách, kterého se dopouštěli partneři (zejména muži) na dětech a partnerkách. Díky zjištění, že i v intimním vztahu a v rodinách může dojít k takové formě násilí, se zvedá vlna reakcí od různých organizací a hnutí. Tím se o tento problém začala zajímat i politika. Díky tomu se k jeho vyřešení mohly začít užívat i právní prostředky. Tento podnět napomohl k tomu, aby řada amerických států přijala zvláštní zákony na ochranu proti domácímu násilí. V Evropě proces přijímání právních prostředků proti DN probíhal pozvolněji a postupněji. Zvýšení zájmu o tuto problematiku v Evropě přichází až se vznikem a rozšířením Evropské unie, která učinila z boje proti DM jednu z hlavních priorit své lidsko-právní agendy. (Čírtková, 2008; Machalová, 2014)

3.2.2 Domácí násilí v ČR

Vzhledem k relativně dlouhé vládě komunistické strany na našem území a její ideologii, která byla postavena také na hesle „rodina – základ státu“, bylo v té době popíráno vše, co se vymykalo normě. Nelze se tedy divit, že právní úprava v rámci DM neexistovala a vše, co se týkalo této problematiky, bylo silně tabuizováno. Případy DM se během tohoto období sice vyskytovaly, ale nejdříve musely naplnit skutkovou podstatu jiného trestného činu, aby bylo možno je nějak právně řešit. Ani vládní převrat v roce 1989 nepřinesl žádnou právní změnu k lepšímu. DM bylo řešeno pouze jako přestupek proti společnému soužití dle § 49 zákona č. 200/1990 S. o přestupcích či v závažnějších případech podle trestního zákona. (Andrle, 2010) Žádná právní ochrana pro oběti DM tedy neexistovala. Zásadní změna přišla až v roce 2004, kdy se přijala nová skutková podstata trestného činu „týrání osoby ve společné domácnosti“ lidově nazývaná „domácí

násilí“. Druhou markantní změnou byl zákon č. 135/2006 S., který přinesl nové podmínky pro zajišťování obětí před dopady DM. Osvěta o podstatě DM vzrostla jak u veřejnosti, tak u odborníků, i když falešné mýty o pachatelích a obětech DM stále přetrvávají. (Čírtková, 2008)

3.2.3 Znak domáceho násilí

Samotnou definici DM jsme popsali výše. Obecně lze tedy říci, že se jedná o opakovanou agresi, jež se odehrává v rámci uzavřeného blízkého vztahu. Aby se jednalo o domácí násilí a dalo by se rozlišit od jednorázových potyček či sporů, ke kterým dochází pravidelně takřka v každé domácnosti, musí splňovat definiční znaky. Ty odborná literatura vymezuje následovně.

Opakování a dlouhodobost násilí Z ojedinelého aktu násilí ještě nelze určit, zda se jedná o DM. Jedna facka tedy neznamená, že jsme svědky domácího násilí. Může to však být jeho začátek. Jedná se o dlouhodobý způsob chování jedince k druhé osobě, kdy se násilí opakuje.

Eskalace - Domácí násilí zprvu povětšinou nebývá na oběti rozpoznáno. Zpravidla mývají pozvolný začátek. Pachatel se dopouští verbálních urážek či zesměšňování anebo ponižování oběti. Postupně se ostrost útoků zvyšuje, až může dojít k prvním fyzickým útokům. Tyto útoky posléze snižují lidskou důstojnost, sebevědomí a celkově ohrožují fyzické a psychické zdraví oběti.

Jasně rozdělení osoby ohrožené a osoby násilné - Nejedná se o DM, jestliže dochází ke konfliktům mezi partnery, ve kterých se střídá role dominantního a podřízeného či jsou si role obou účastníků rovné. V takových případech mluvíme o tzv. „italské domácnosti“. Rozdělení rolí na ohroženou a násilnou, kdy jeden z partnerů zastává ve všech konfliktech roli oběti a druhý partner roli násilníka, považuje Čírtková za klíčový znak DM. Zde se rozchází s jinými autory, např. podle Ševčíka a Špatkové tento znak nemusí být naplněn. Zastávají názor, že role v domácím násilí nemusí být pouze černobílé. Vývojem situace a změnou asymetrie vztahu se tyto role mohou měnit.

Neveřejnost - K domácímu násilí dochází zpravidla za zavřenými dveřmi domova. Odehrává se v soukromí mezi obětí a pachatelem vně možné společenské kontroly. S tím

je spojen nedostatek důkazů a svědků. Avšak při opakovaném násilí je možné, že dojde k incidentům i mimo zdi domova. V takových případech je nutné, aby veřejnost nebyla lhostejná a takovýto čin nahlásila. (Ševčík, 2008; Aliance, 2013)

3.2.4 Formy domácího násilí

Všechny formy domácího násilí zpravidla spojuje jeden společný cíl – nabýt moc a plně kontrolovat druhou osobou. Těchto cílů se násilné osoby snaží dosáhnout pomocí nespočtu taktik. Od slovního napadání, osočování, finanční kontroly až po fyzické napadání a týrání. K vyobrazení těchto vzorců chování slouží Duluthův model, který byl vyvíjen v rámci *Domestic Abuse Intervention Program*. Ten je ovšem silně genderově předpojatý, proto byl pro účely této práce poupraven, viz obrázek č.1.

Obrázek - 1 Duluthův model (upraveno), (zdroj www.theduluthmodel.org)

V teorii rozlišujeme různé formy domácího násilí podle toho, kterou formu násilná osoba preferuje. L. Walker ve své publikaci poukazuje na to, že když se objeví jedna forma rodinného násilí, můžeme očekávat i všechny ostatní, včetně různých agresivních činů mimo rodinu.

Fyzické násilí – Jedná se o úmyslné použití fyzické síly sloužící k ohrožení, poškození a zranění druhé osoby. Má za cíl přivodit druhému bolest, zranění a utrpení a celkově ohrozit na zdraví a životě. Objevuje se v podobě fackování, úderů předměty, pálení, škrcení, vytrhávání ochlupení, odpírání spánku a jídla, kopání a bouchání či útoků chladnou zbraní. Samotné násilí nemusí probíhat na oběti ale třeba na blízkých osobách nebo na zvířatech. Z různých výzkumů a statistik vyplívá, že muži jsou častěji vystavováni fyzickému násilí menší závažnosti, a ženy jsou naopak častěji vystavovány těžší formě fyzického násilí. Takže mluvíme-li o závažnějších zraněních a těžké fyzické újmě na zdraví, jedná se spíše o oběti ženského pohlaví než mužského. (Čírtková, 2008)

Psychické násilí – Někdy je označované jako emoční či citové násilí, jehož cílem je vyvolat u druhé osoby duševní úzkosti. Jedná se o velice častou formu domácího násilí, která však nemusí být na první pohled patrná. Násilné osoby mohou své útoky dobře maskovat do sociálně přijatelných, a tudíž i velice těžce odhalitelných, forem. Oběti si ani nemusí uvědomit, že je s nimi manipulováno, či že postupná ztráta sebevědomí a duševní pohody může pocházet z psychického násilí blízké osoby. Také nezanechává žádné na první pohled patrné stopy jako například násilí fyzické, což velice komplikuje možné dokazování. Přesto může mít ve svém důsledku daleko závažnější dopady než ostatní formy. Psychické zneužívání zahrnuje podkopávání pocitu vlastní hodnoty člověka neustálou kritikou, zasívání strachu zastrahováním, vyhrožování fyzickou újmou sobě, partnerovi nebo dětem či ničením majetku a týráním domácích zvířat. To se potom odráží v sebeúctě, sebedůvěře a psychické pohodě oběti.

Ekonomické násilí – Zahrnuje vytvoření či pokus o vytvoření zcela finančně závislé osoby udržováním úplné kontroly nad finančními zdroji. Násilná osoba omezuje přístup oběti k finančním prostředkům, ať už se jedná o prostředky pro soukromé účely či pro společnou domácnost nebo potomky. Dále může například zneužívat majetek oběti či její majetek rozprodávat. To představuje pro násilníka velice dobrý prostředek na získání kontroly a moci nad obětí.

Sociální násilí – Násilná osoba často používá děti či jiné blízké osoby jako nástroj pro kontrolu nad ohroženou osobou. Zakazuje kontakty s rodinou, dětmi, přáteli či ohroženou osobu drží v plné izolaci. Různí autoři připisují sociální násilí k emočnímu či psychickému násilí, např. na oficiálních stránkách Spojených národů je sociální násilí připisované právě k psychické formě. Pomocí naprosté kontroly nad druhou osobou sleduje a ve velké míře ovládá každodenní činnosti oběti, kam chodí, s kým se stýká a co zrovna dělá. Samotná oběť se často distancuje od své rodiny a blízkých osob a nedává zřetel na jejich pochybnosti, neboť je plně zaujata násilníkem.

Sexuální násilí – Nejčastěji k němu dochází mezi intimními partnery, ale může k němu dojít i v rámci jiných vztahů. Statistiky uvádí, že více jak třetina žen byla někdy v životě aspoň jednou sexuálně napadena svým partnerem. Výzkum z USA jasně ukazuje, že obětí sexuálního zneužití mohou být i muži. Mitra ve svém výzkumu zjistila, že 6 až 8,8 % zkoumaných mužů někdy zažilo sexuální napadení od své partnerky. (Mitra, 2016) Sexuální násilí lze identifikovat jako jakékoli nedobrovolné a nežádoucí kontakty sexuálního charakteru. Zde můžeme narazit na rozšířený mýtus, že k znásilnění nejvíce dochází od cizího pachatele. K valné většině dochází právě od partnera či blízké osoby. Lidé v manželském svazku se také mohou stát obětí sexuálního násilí ze strany partnera, jelikož vynucený sex mezi manžely je považován za určitý druh násilí. Nemusí se vždy jednat o touhu po sexuálním uspokojení, naopak se může jednat o určitou formu ponižení, pokoření oběti a dominance násilníka.

Z výše uvedených forem domácího násilí můžeme dostat alespoň základní představu o tom, s jakými podobami domácího násilí se můžeme v životě setkat. Realita nám však často ukazuje, že jde o velice komplexní fenomén a zpravidla vždy jsou oběti vystavovány několika formám domácího násilí současně. Je tedy žádoucí, aby všechny profese, které se ve své činnosti dostávají do styku s domácím násilím, byly schopny zjistit a přesně popsat všechny možné formy domácího násilí. Identifikace nám posléze poskytne jasný obraz o chování násilné osoby, a tím posléze umožňuje alespoň orientačně odhadnout psychologický profil násilníka. (UN, 2022; Ševčík, 2008)

3.2.5 Cyklus domácího násilí

Lenore E. A. Walker přišla na základě teorie sociálního cyklu a M. Seligmanova fenoménu naučené bezmoci s teorií cyklického zneužívání. Říká, že vztahy, ve kterých již dochází ke zneužívání, se vyznačují předvídatelným opakujícím se vzorcem chování. V takových vztazích k násilí nedochází neustále a ani není náhodné, jak by to mohly vnímat oběti. Spíše se vyznačuje cyklistickým opakováním. Oběť, ať již ženského pohlaví či mužského pohlaví, která trvale žije v takovémto cyklu, může po určitém čase vykazovat známky naučené bezmoci. Cyklus zneužívání je taktéž znám pod pojmem syndrom týrané ženy a skládá se z těchto příznaků:

- Opětovné prožívání týrání, jako by se opakovalo, i když tomu tak není;
- Pokusy vyhnout se psychologickému dopadu bití vyhýbáním se činností, lidem a emocím;
- Nadměrné vzrušení nebo hyper bdělost, narušené mezilidské vztahy;
- Zkreslení tělesného obrazu nebo jiné somatické obavy, problémy sexuality a intimity.

Násilí bývá jen zřídka kdy konstantní, ale střídá se mezi čtyřmi základními fázemi. Jak již bylo řečeno, můžeme identifikovat čtyři základní fáze domácího násilí. Každá z těchto fází může mít jinou délku trvání, která se při opětovném cyklu zkracuje. Vyznačují se charakteristickým chováním násilné osoby v daných intervalech. Viz obrázek č. 2. (Walker, 2016; Rakovec-Feslter, 2014)

Období budování napětí – Během této fáze narůstá napětí mezi násilnou osobou a ohroženou osobou. Komunikace se zhoršuje a na násilné osobě lze vypožorovat podráždění, nespokojenost až zlost. Násilník prudce reaguje i na menší podměty. Agresivita v této části je spíše pasivního charakteru, ale nejsou zde výjimkou ani křik či nadávky. Ohrožená osoba cítí potřebu se poddat násilníkovi, aby zabránila agresivním výbuchům násilníka. Cítí se velice nepříjemně a mohou se u ní objevit pocity viny;

Období násilí – Dochází k plnému propuknutí násilí. Agresivní výbuchy v této fázi nejsou pouze v emoční a psychické formě v podobě křiku, slovních urážek apod., ale dochází i k fyzickému násilí. Od ničení majetku, po zastrašování, až po mlácení

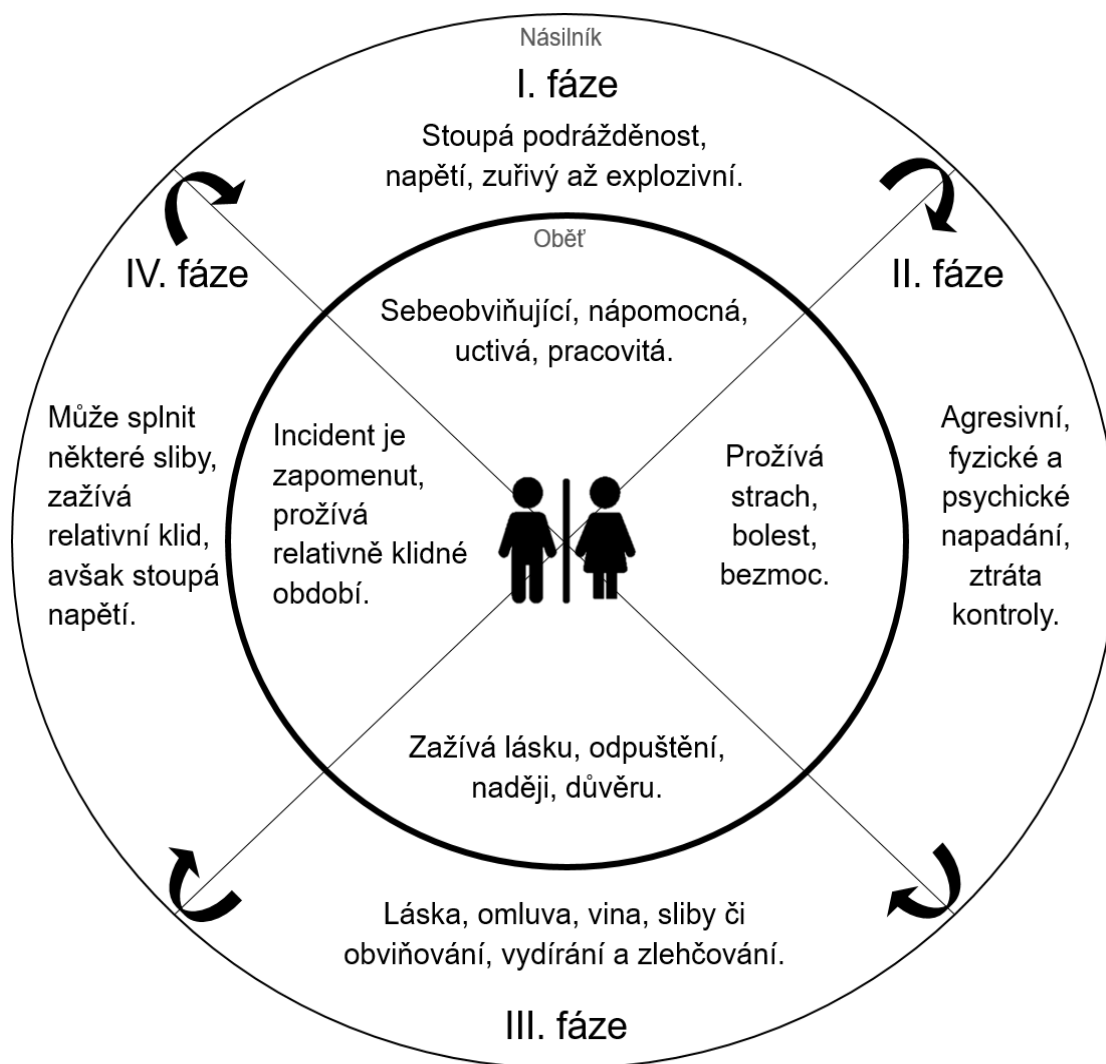
a znásilňování. Pro své chování má násilník vždy nějaké odůvodnění. Seběmenší záminka může sloužit jako důvod pro násilí. V oběti proto vzrůstá pocit úzkosti, strachu, bezmoci a zoufalství. Kromě psychické újmy zde dochází již k fyzickým zraněním;

Období usmíření či líbánek – Násilná osoba si začíná uvědomovat, že by oběť mohla chtít vztah ukončit, a tím by nad ní mohla ztratit moc a kontrolu. Naprosto mění svůj styl chování a místo násilí se začne oběti omlouvat za zneužívání. Slibuje, že něco takového již nikdy neudělá a snaží se oběť přesvědčit, že se kvůli ní změní. Začíná dávat najevo svou lásku a smutek z předešlého chování. Takové chování je zpravidla tak přesvědčivé, že oběť v určitých případech násilníkovi uvěří. V případech, kdy se tak nestane, změní násilník taktiku a začne oběť obviňovat z vyprovokování, může popírat, že k takovým incidentům vůbec došlo či celou věc zlehčuje. Dále může vyhrožovat sebepoškozováním či sebevraždou. Při dlouhodobém opakování těchto cyklů je oběť vyčerpaná a zmatená. Často v nich zůstává jiskřička naděje, že se situace opravdu zlepší. To však bohužel bývá planá naděje;

Období klidu – Období klidu se dá charakterizovat jako období, během jehož trvání neodchází k žádnému násilí a násilník se zde podílí na správném chodu domácnosti. Vzhledem k tomu, že se jedná o období s relativním klidem a násilná osoba může dokonce splnit některé ze svých dřívějších slibů, dostává oběť pocit, že je nebezpečí zažehnáno. Nicméně dřívější problémy jen tak nezmizí. V násilné osobě se začíná hromadit nespokojenost, což vede k zvýšení napětí ve vztahu. Celý cyklus tak začíná nanovo. (BKB, 2022; Ševčík, 2008)

Samotný cyklus může mít nespočet opakování s různou délkou trvání od hodin po dny, týdny až léta. Jak lze vyzkoumat z tohoto vzorce chování, pro většinu obětí je velice těžké ukončit jejich vyčerpávající vztah. Kolikrát jsou uklidněni omluvnými činy, láskyplnými gesty, sliby, dárky a obdobím klidu, až uvěří, že se partnerova násilná stránka už nikdy neobjeví. Pro týranou osobu je neskutečně těžké, pokud se rozhodne svůj vztah ukončit. Výzkumná data poukázala na to, že opuštění vztahu s partnerem často týrání nezastaví. Mnoho pachatelů pokračuje v obtěžování, pronásledování a ubližování oběti dlouho poté, co ho opustila, což někdy dokonce vede k něčí smrti. (Walker, 2016; Ševčík, 2008)

Obrázek - 2 fáze DN (upraveno), (zdroj www.profem.cz)

3.2.6 Pachatel

Domácí násilí představuje velice komplexní a složitý jev, jenž nestojí jen na jednom faktoru či příčině. Lze říci, že k vzniku domácího násilí nestačí pouhé vystavování se stresovým situacím za zavřenými dveřmi domu či bytu. K iniciaci a možné další eskalaci je zapotřebí mnohem více, zejména pak partner s povahou manipulátora a násilníka. (Čírtková 2021) V kontextu násilí mezi intimními partnery je odborností stále široce přijímán psychologický pohled. Zaměřují se na to, jaké příčiny vedou pachatele k prosazování domácího násilí, a to zejména na poruchy osobnosti a zkušenosti z dětství a dospívání, které by mohly zvýšit riziko vzniku agresivního chování jedince. Ve svých studiích zjistili Edwards a kol. (Edwards, 2003), že u vzorku zkoumaných osob velice významně koreluje hraniční porucha osobnosti s fyzickou agresí. Dutton a spol. (Dutton, 2005) uvádí, že pachatelé emocionálního a fyzického týrání, jak muži, tak i ženy, vykazují

vysokou míru poruch osobnosti. Jejich studie zjistily, že až 80 % odsouzených pachatelů vykazuje známky poruch osobnosti. Čím závažnější násilí a útoky páchají, tím existuje větší pravděpodobnost, že pachatel trpí nějakou duševní nemocí. (Lakose, 2005) Moffitt a kol. uvádí, že zatímco muži vykazují celkově více agrese, pohlaví není spolehlivým prediktorem interpersonální agrese. Jejich studie zjistila, že ať už se jedná o muže či ženu, agresivní lidé sdílejí řadu společných rysů, mezi které patří vysoká míra podezřívavosti a žárlivosti, náhlé a drastické změny nálad, špatná sebekontrola a vyšší než průměrná míra schvalování násilí a agrese. Dále poukazují na to, že antisociální muži vykazují dva odlišné typy interpersonální agrese, a to vůči cizím lidem a vůči intimním partnerkám, zatímco antisociální ženy jsou zřídka agresivní vůči komukoli jinému než intimním mužským partnerům. (Moffitt, 2001)

Dutton (Dutton, 1998) popsal násilníka v intimních vztazích jako osobnost, která se vyznačuje vztekem založeným na hanbě, tendencí promítat vinu, úzkostí vycházející z připoutanosti projevující se jako zuřivost a trvalými výbuchy vzteku. Dále tvrdil, že osoby, které se dopouštějí násilí opakovaně, tzv. recidivisté, mají povětšinou nějakou formu poruchy osobnosti a že mezi útočníky nejvíce převládají tři specifické formy: antisociální, hraniční a přehnaně kontrolované. Toto třífaktorové rozdělení neboli tři podtypy tyranů bylo možno nalézt v mnoha dalších studiích a výzkumech. Například Gottman a spol. stanovili rozdílné vzorce psychofyzilogické reaktivity, které nazvali „antisociální“ (typ 1) a „impulzivní“ (typ 2) násilníci. Profil násilníka koreluje s poruchami osobnosti skupiny B. (Lakose, 2005)

- **Antisociální osobnost** – všudypřítomný vzorec přehlížení a porušování práv druhých, nedostatek empatie;
- **hraniční osobnost** – všudypřítomný vzorec nestability ve vztazích, chování a afekty často vedoucí k sebepoškozování a impulzivitě;
- **narcistická osobnost** – všudypřítomný vzorec grandiozity, potřeba obdivu a nedostatek empatie.

Tyto poruchy vykazují charakteristické znaky, jako jsou například grandiózní iluze a nafouknutý pocit důležitosti, což jsou kritické znaky chování násilníka pro udržení kontroly a moci nad svou obětí. Mezi další znaky patří velice nízký smysl pro empatii, aby nepocíťoval pocity viny či výčitky svědomí za zneužívání a násilné činy, kterých se

dopustil na své oběti. Všechny tyto vlastnosti je možné nalézt v charakteristice druhé osy diagnostického a statistického manuálu duševních poruch zkráceně DMS-IV, který vydala americká psychiatrická společnost. (Rakovec-Felster, 2014)

Násilí má mnoho důvodů či spíše nemá pouze jedinou příčinu. Přestože bylo v mnoha studiích zjištěno, že valná část násilníků vykazuje symptomy poruchy osobnosti, existují i jiné zdroje násilného chování, mezi které patří například silné stresové situace či více stresových situací v jednom okamžiku. Zejména chronické stresory, mezi které patří existenční problémy, ztráta blízké osoby, finanční problémy, nezaměstnanost, partnerské intimní problémy či těhotenství, se mohou stát příčinou vzniku násilného chování. Dále pak frustrace a nespokojenost se vztahem či různé závislosti na omamných a zakázaných látkách, z čehož plynou další partnerské neshody. V současné době je velice probírané téma výchova dětí a její dopad na chování. Násilná osoba, která vyrůstala v domácnosti, kde se násilí považovalo za normální, má tendenci tento vzorec chování akceptovat a přijmout ho za svůj. To může v budoucnu vyústit v násilné a agresivní chování. (Ševčík, 2008)

Násilníci jsou často manipulativní, snaží se získat si na svou stranu přátele, právníky a soudní úředníky, dokonce i rodinu oběti, a přitom svalují vinu na oběť. Popírají násilí a zneužívání nebo je racionalizují a mají tendenci používat takové druhy obran, jako jsou úplné popření situace, altruistická obrana či transformativní obrana. Pachatelé se také obvykle velice zajímají o svou pověst a image v komunitě – mezi sousedy, kolegy, spolupracovníky, šéfy, přáteli, širší rodinou, a proto se na veřejnosti chovají povětšinou úplně jinak než doma za zavřenými dveřmi. (Rakovec-Felster, 2014)

3.2.7 Oběť

Domácí násilí jsme si již v textu identifikovali jako násilí, které se odehrává za zavřenými dveřmi převážně mezi partnery, ať už se jedná o heterosexuální či homosexuální vztah. Člověk zřídka kdy vstoupí do vztahu s tím, že ho v budoucnu bude partner týrat či zneužívat. Pro většinu z nás je to naprosto nepředstavitelná situace a nikdo nepředpokládá, že by se právě on mohl stát obětí domácího násilí. Začátek vztahu může vypadat jako u kteréhokoli jiného předešlého vztahu a nic nemusí nasvědčovat tomu, že by mohlo dojít na násilí. Oběti násilí a zneužívání v intimním partnerském vztahu lze

nalézt ve všech společenských a ekonomických třídách a mohou být bohatí, vzdělání a prominentní, stejně jako nedostatečně vzdělání a finančně strádající, ať už žijí ve venkovských oblastech, městech či v uzavřených komunitách. Obecně převládá myšlenka, že domácí násilí postihuje jen ženy či děti obou pohlaví. Přestože jsou ženy nejčastějším terčem domácího násilí, tak nedávné výzkumy potvrzují, že obětí se také mohou stát i muži. (Itzin, 2010; Ševčík, 2008) Fontes se domnívá, že muži mají větší potíže vyjádřit své strádání, jsou-li obětí násilí. Identifikuje několik důvodů a jedním z nich je dilema, protože jsou socializováni, aby byli silní, fyzicky a emocionálně, aby byli živiteli, zejména žen a dětí. Takže jsou brzy trénováni, aby potlačili svůj strach a bolest, a později mají potíže s vyjadřováním emocí, protože si uvědomují, že patriarchální společnost a muži obecně nechtějí vidět muže jako oběti. Nechtějí být viděni jako „slaboši“. Další důvody našel ve feminismu a genderové politice. I když se muž rozhodne, že chce podporu, často nemá takové sociální sítě jako žena a nemůže si tak snadno stěžovat, co se s ním děje. V praxi se také může bát, že pokud by manželku nahlásil na policii, policie by jeho tvrzení nebrala vážně. (Fontes, 2017) Někteří muži jsou velice zruční v tom manipulovat se systémy, veřejností či partnerem. Mohou se prezentovat v mnohem lepším světle, než jací doopravdy jsou. Odhalit násilníka a pravou oběť proto může být velice náročné. D. Cornell v rámci projektu NDVF sepsal různé charakteristicky, viz tabulka č. 1, které mohou pomoci posoudit, zda se skutečně jedná o oběť domácího násilí či se jedná o násilníka, který si na oběť pouze hraje. (Cornell, 2008)

Tabulka 1 – charakteristika oběti (zdroj Cornell, 2008)

skutečná oběť domácího násilí	násilník, který předstírá oběť
má strach z partnera	neprokazuje žádný strach z partnera
má strach ze zneužívání	neprokazuje žádný strach ze zneužívání
zmatená z toho, co se stalo	plný sebevědomí
marná snaha o rozchod či nápravu vztahu	partner ho nedávno opustil či se ho snaží opustit
citlivá k problémům svého partnera	málo nebo žádná empatie vůči partnerovi
minimalizuje počet zneužití ale po čase dokáže poskytnout detaily zneužívání	dokáže se zaměřit dobře na jeden incident ale je vágní při dalším vyptávání
stydí se za zneužívání a že je obětí	Tvrdí, že je oběť a nenachází v sobě žádnou chybu
Cítí výčitky svědomí nebo vinu za oplatu	cítí se dotčený v jeho právech
Omlouvá činy nebo svého partnera a nese odpovědnost za jeho problémy	Obviňuje partnera ze zneužívání, prezentuje svého partnera například jako nerozumného nebo
Obavy z toho, jak to ovlivňuje děti	nebere v úvahu, jak to ovlivní děti
cítí povinnost chránit partnera	Negativní nebo nerozumné postoje a prohlášení o jeho partnerech

3.2.8 Domácí násilí během pandemie

Pro současnou situaci a její dopad na domácí násilí nelze najít v odborné literatuře žádný podobný případ, který by mohl sloužit jako model pro řešení a posouzení. Můžeme vycházet akorát ze studií, které popisují dopady zejména přírodních katastrof na domácí násilí. Různé studie nám ukázaly, že v USA docházelo během hurikánů, zemětřesení či povodní a v období nich k výraznému nárůstu počtu případů domácího násilí. Například během hurikánu Katrina bylo zaznamenáno, že došlo k až čtyřnásobnému nárůstu genderově podmíněného násilí, které bylo způsobeno převážně partnerským násilím. Tyto poznatky nám však mohou sloužit pouze jako porovnání vzhledem k velkým rozdílům v průběhu katastrofy, opatření či délce a době výzkumu. Současné poznatky o dopadech

pandemie SARS-CoV-2 na domácí násilí popisují ohrožení v průběhu pandemie a dopady bezprostředních opatření jako je například karanténa. (Čírtková, 2021; Kofman, 2020) Přijímaná opatření sice snižovala zdravotní rizika a možnost přenosu viru, ale mohla mít nezamýšlené sociální a ekonomické důsledky, které se mohly promítnout na životě za zavřenými dveřmi. Mnoho odborníků se tedy obávalo razantního nárůstu případů domácího násilí. Zvýšené riziko přinesla opatření mnoha různými způsoby. Strategie „zůstaňte doma a zůstanete v bezpečí“ mohla mezi partnery vytvářet fyzický, ekonomický a duševní stres kvůli omezenému přístupu k různým ekonomickým zdrojům či sociálním aktivitám. Přísná omezení, kontrola pohybu a izolace mohly v některých případech bránit obětem v případném útěku z domova, vyhledávání pomoci u přátel či rodiny nebo možnosti kontaktovat krizová centra. Rodiny se mohly setkat s náhlým a nečekaným zhoršením ekonomických podmínek. Uzavření podniků či omezení činnosti různých firem mohlo mít za následek ztrátu finančního příjmu, a tím pádem se stala obětí finančně závislá na násilníkovi. V jiných případech mohla ztráta zaměstnání, a následné existenční problémy, vyvolat stres a zvýšit agresivitu partnera. Pomocné služby mohly kvůli restrikcím a prudkému zvýšení případů nákazy například lehce omezit své služby. Přesto se však stále snažily pomáhat. Bylo potřeba říci obětem, že i přes přetrvávající krizi systém pomoci funguje a že stále platí zákony. (Noman, 2021) Je však třeba poukázat na fakt, že pouhé zavřené dveře a zvýšená míra stresu a konfliktů nevedou přímo ke vzniku domácího násilí. Lidé na stres reagují různě a pro vznik domácího násilí je potřeba zejména člověk s manipulativní a násilnickou povahou. (Čírtková, 2020) Průzkumy a zprávy ze světa o výskytu domácího násilí z první vlny pandemie jsou vcelku jednoznačné. Zprávy z čínské provincie Chu-pej hovoří až o trojnásobném navýšení případů během února 2020 v porovnání s únorem 2019. Podle organizace OSN UN Woman se zprávy ohledně domácího násilí ve Francii zvýšily o 30 % od doby, kdy se zavedla přísnější opatření. Také v Argentíně a Singapuru hlásí až 25% nárůst hovorů na linku pomoci. (Boserup, 2020) Během celostátního uzamčení Indie obdržela Národní komise pro ženy, zkráceně NCW, v Indii 58 stížností ohledně domácího násilí, což je téměř dvojnásobný počet stížností oproti normálnímu období. (Ghoshal, 2022) Článek z The Guardian informuje o nárůstu domácího násilí, které lze pozorovat skoro po celém světě. Zahrnoval nárůst o 40 až 50 % případů domácího násilí v Brazílii a nárůst počtu telefonátů na linky pomoci ve Španělsku a na Kypru o 20 až 30 % během prvních několika dnů po prvním případě nakaženého v zemi. Ve Velké Británii zaznamenali 25% nárůst telefonátů souvisejících s případy domácího násilí během týdne poté, co byla uzákoněna

přísná sociální opatření. Některé zprávy hovoří o tom, že během prvních měsíců pandemie na území Velké Británie došlo k 16 úmrtí v důsledku domácího násilí. (Graham-Harris, 2020) Avšak čísla z pomocných organizací na našem území hovoří jinak. Organizace Bílý kruh bezpečí, i přes hrozivé zprávy médií o zvyšujícím se počtu případů domácího násilí, žádné navýšení během první vlny pandemie nezaznamenala. Jako odůvodnění přichází myšlenka, že s novou nemocí přichází strach z neznámého. V lidech se projevuje solidarita a snaha pomoci bližním. Avšak, jak se pandemie stává součástí běžného života, bezprostřednost hrozby vyprchává a na povrch se dere individualita každého z nás. V těchto okamžicích se začínají více projevovat násilné povahy. (BKB, 2021) Je důležité mít na paměti, že definice a zákony o domácím násilí nejsou ve světě jednotné. Tím pádem se mohou výsledky jednotlivých studií lišit.

4 METODIKA

V teoretické části byly představeny základní pojmy a definovány současné trendy v oblasti DN. V praktické části diplomové práce jsme analyzovali dopady pandemie SARS-CoV-2 na DN na našem území.

Praktická část diplomové práce byla zaměřena na analýzu a predikci statistických dat o DN pomocí lineární regrese. Díky této metodě bylo možné porovnat vztah mezi časovými obdobími v letech 2019, 2020 a 2021 a jednotlivými případy souvisejícími s DN a následně předpovědět možný vývoj těchto případů. Konkrétně se jednalo o policejní statistiky případů trestného činu týrání osoby ve společném obydlí, institutu vykázaní, policejních výjezdů k případům s indikací DN a statistiku osobních konzultací u Bílého kruhu bezpečí (dále jen „BKB“). Jednotlivá data byla získána prostřednictvím statistik daných institucí a rozhovorů s jejich příslušníky. Pro zjištění cíle diplomové práce byl dále použit kvalitativní výzkum pomocí strukturovaných rozhovorů s osobami podílejícími se na ochraně obětí domácího násilí.

4.1 Regresní analýza

Regresní analýza je technika prediktivního modelování, která odhaduje vztah mezi dvěma nebo více proměnnými. Tato metoda se zaměřuje na vztah mezi závislou proměnnou a nezávislou proměnnou, tzv. prediktory. Předem víme, která z proměnných je závislá a která nezávislá a zároveň předpokládáme, že závislá proměnná je účinkem nezávislé proměnné. Hodnota prediktorů se používá k odhadu nebo predikci pravděpodobné hodnoty cílové proměnné. Při řešení regresivní analýzy postupuje v těchto krocích. Nejprve předpokládáme matematický vztah mezi cílem a prediktorem. Následně si vytvoříme přehledný graf daných hodnot a najdeme nejpravděpodobnější hodnoty koeficientů v matematickém vzorci. Tím odhalíme vztah mezi zvolenými daty.

V naší práci řešíme regresivní analýzu o jedné závislé a jedné nezávislé proměnné, která je definována tímto vzorcem: $y = b * x + c$

„Y“ je odhadované závislé skóre, „b“ je regresivní koeficient, „x“ je nezávislá proměnná a „c“ je konstantní hodnota. (Panchotia, 2020)

Tabulka 2 – statistiky vykázaní (upraveno), (zdroj www.bkb.cz)

Datum	vykázaní	předpověď	index	multiple	plus
I.19	92	111,89	1	-1,04	112,93
II.19	117	110,85	2	-1,04	112,93
III.19	97	109,81	3	-1,04	112,93
IV.19	117	108,77	4	-1,04	112,93
V.19	112	107,73	5	-1,04	112,93
VI.19	97	106,69	6	-1,04	112,93
VII.19	98	105,65	7	-1,04	112,93
VIII.19	86	104,61	8	-1,04	112,93
IX.19	93	103,57	9	-1,04	112,93
X.19	119	102,53	10	-1,04	112,93
XI.19	110	101,49	11	-1,04	112,93
XII.19	107	100,45	12	-1,04	112,93
I.20	113	99,41	13	-1,04	112,93
II.20	121	98,37	14	-1,04	112,93
III.20	109	97,33	15	-1,04	112,93
IV.20	91	96,29	16	-1,04	112,93
V.20	111	95,25	17	-1,04	112,93
VI.20	106	94,21	18	-1,04	112,93
VII.20	94	93,17	19	-1,04	112,93
VIII.20	77	92,13	20	-1,04	112,93
IX.20	78	91,09	21	-1,04	112,93
X.20	81	90,05	22	-1,04	112,93
XI.20	106	89,01	23	-1,04	112,93
XII.20	81	87,97	24	-1,04	112,93
I.21	96	86,93	25	-1,04	112,93
II.21	74	85,89	26	-1,04	112,93
III.21	80	84,85	27	-1,04	112,93
IV.21	86	83,81	28	-1,04	112,93
V.21	72	82,77	29	-1,04	112,93
VI.21	115	81,73	30	-1,04	112,93
VII.21	77	80,69	31	-1,04	112,93
VIII.21	78	79,65	32	-1,04	112,93
IX.21	72	78,61	33	-1,04	112,93
X.21	65	77,57	34	-1,04	112,93
XI.21	58	76,53	35	-1,04	112,93
XII.21	87	75,49	36	-1,04	112,93
I.22	0	74,45	37	-1,04	112,93
II.22	0	73,41	38	-1,04	112,93
III.22	0	72,37	39	-1,04	112,93
IV.22	0	71,33	40	-1,04	112,93
V.22	0	70,29	41	-1,04	112,93
VI.22	0	69,25	42	-1,04	112,93

Tabulka č. 2 nám ukazuje statistický přehled vykázaných osob za roky 2019, 2020 a 2021. Pomocí lineární regrese zde zjišťujeme, jaký vliv měly jednotlivé měsíce na počet případů vykázaní a na základě vnesených dat jsme schopni predikovat možný vývoj situace v rámci následujících šesti měsíců. Predikce časových řad nám poté jasně ukazuje, zda během tohoto období docházelo spíše ke snížení či zvýšení počtu vykázaní osob ze společného obydlí a jaký vývoj můžeme očekávat.

Tabulka 3 – přehled registrovaných případů týrání osoby ve společném obydlí (upraveno), (zdroj www.policie.cz)

datum	registrované	předpověď	index	multiple	plus
I.19	55	249,6569	1	1,2369	248,42
II.19	108	250,8938	2	1,2369	248,42
III.19	156	252,1307	3	1,2369	248,42
IV.19	219	253,3676	4	1,2369	248,42
V.19	267	254,6045	5	1,2369	248,42
VI.19	324	255,8414	6	1,2369	248,42
VII.19	353	257,0783	7	1,2369	248,42
VIII.19	385	258,3152	8	1,2369	248,42
IX.19	404	259,5521	9	1,2369	248,42
X.19	452	260,789	10	1,2369	248,42
XI.19	503	262,0259	11	1,2369	248,42
XII.19	536	263,2628	12	1,2369	248,42
I.20	51	264,4997	13	1,2369	248,42
II.20	111	265,7366	14	1,2369	248,42
III.20	142	266,9735	15	1,2369	248,42
IV.20	181	268,2104	16	1,2369	248,42
V.20	218	269,4473	17	1,2369	248,42
VI.20	249	270,6842	18	1,2369	248,42
VII.20	300	271,9211	19	1,2369	248,42
VIII.20	313	273,158	20	1,2369	248,42
IX.20	351	274,3949	21	1,2369	248,42
X.20	378	275,6318	22	1,2369	248,42
XI.20	415	276,8687	23	1,2369	248,42
XII.20	398	278,1056	24	1,2369	248,42
I.21	52	279,3425	25	1,2369	248,42
II.21	88	280,5794	26	1,2369	248,42
III.21	140	281,8163	27	1,2369	248,42
IV.21	174	283,0532	28	1,2369	248,42
V.21	222	284,2901	29	1,2369	248,42
VI.21	241	285,527	30	1,2369	248,42
VII.21	265	286,7639	31	1,2369	248,42
VIII.21	293	288,0008	32	1,2369	248,42
IX.21	306	289,2377	33	1,2369	248,42
X.21	341	290,4746	34	1,2369	248,42
XI.21	373	291,7115	35	1,2369	248,42
XII.21	403	292,9484	36	1,2369	248,42
I.22	0	294,1853	37	1,2369	248,42
II.22	0	295,4222	38	1,2369	248,42
III.22	0	296,6591	39	1,2369	248,42
IV.22	0	297,896	40	1,2369	248,42
V.22	0	299,1329	41	1,2369	248,42
VI.22	0	300,3698	42	1,2369	248,42

Tabulka č. 3 nám ukazuje statistický přehled registrovaných případů týrání osoby žijící ve společném obydlí za roky 2019, 2020 a 2021. Pomocí lineární regrese zde zjišťujeme, jaký vliv měly jednotlivé měsíce na počet registrovaných případů a na základě vnesených dat jsme schopni predikovat možný vývoj situace v rámci následujících šesti měsíců. Predikce časových řad nám poté jasně ukazuje, zda během tohoto období docházelo spíše ke snížení či zvýšení počtu registrovaných případů týrání osoby ve společném obydlí a jaký vývoj můžeme očekávat.

Tabulka 4 – přehled objasněných případů týrání osoby ve společném obydlí (upraveno), (zdroj www.policie.cz)

datum	objasněné	předpověď	index	multiple	plus
I.19	21	137,9912	1	0,0812	137,91
II.19	38	138,0724	2	0,0812	137,91
III.19	64	138,1536	3	0,0812	137,91
IV.19	103	138,2348	4	0,0812	137,91
V.19	129	138,316	5	0,0812	137,91
VI.19	171	138,3972	6	0,0812	137,91
VII.19	202	138,4784	7	0,0812	137,91
VIII.19	234	138,5596	8	0,0812	137,91
IX.19	270	138,6408	9	0,0812	137,91
X.19	300	138,722	10	0,0812	137,91
XI.19	333	138,8032	11	0,0812	137,91
XII.19	343	138,8844	12	0,0812	137,91
I.20	12	138,9656	13	0,0812	137,91
II.20	30	139,0468	14	0,0812	137,91
III.20	48	139,128	15	0,0812	137,91
IV.20	62	139,2092	16	0,0812	137,91
V.20	78	139,2904	17	0,0812	137,91
VI.20	100	139,3716	18	0,0812	137,91
VII.20	121	139,4528	19	0,0812	137,91
VIII.20	150	139,534	20	0,0812	137,91
IX.20	169	139,6152	21	0,0812	137,91
X.20	200	139,6964	22	0,0812	137,91
XI.20	226	139,7776	23	0,0812	137,91
XII.20	256	139,8588	24	0,0812	137,91
I.21	10	139,94	25	0,0812	137,91
II.21	25	140,0212	26	0,0812	137,91
III.21	44	140,1024	27	0,0812	137,91
IV.21	62	140,1836	28	0,0812	137,91
V.21	82	140,2648	29	0,0812	137,91
VI.21	102	140,346	30	0,0812	137,91
VII.21	116	140,4272	31	0,0812	137,91
VIII.21	138	140,5084	32	0,0812	137,91
IX.21	161	140,5896	33	0,0812	137,91
X.21	186	140,6708	34	0,0812	137,91
XI.21	203	140,752	35	0,0812	137,91
XII.21	230	140,8332	36	0,0812	137,91
I.22	0	140,9144	37	0,0812	137,91
II.22	0	140,9956	38	0,0812	137,91
III.22	0	141,0768	39	0,0812	137,91
IV.22	0	141,158	40	0,0812	137,91
V.22	0	141,2392	41	0,0812	137,91
VI.22	0	141,3204	42	0,0812	137,91

Tabulka č. 4 nám ukazuje statistický přehled objasněných případů týrání osoby žijící ve společném obydlí za roky 2019, 2020 a 2021. Pomocí lineární regrese zde zjišťujeme, jaký vliv měly jednotlivé měsíce na počet objasněných případů a na základě vnesených dat jsme schopni predikovat možný vývoj situace v rámci následujících šesti měsíců. Predikce časových řad nám poté jasně ukazuje, zda během tohoto období docházelo spíše ke snížení či zvýšení počtu objasněných případů týrání osoby ve společném obydlí a jaký vývoj můžeme očekávat.

Tabulka 5 – statistika výjezdů PČR k případům s indikací DN (upraveno), (zdroj rozhovor)

datum	výjezdy	předpověď	index	multiple	plus
I.19	656	721,0645	1	-0,7355	721,8
II.19	644	720,329	2	-0,7355	721,8
III.19	728	719,5935	3	-0,7355	721,8
IV.19	714	718,858	4	-0,7355	721,8
V.19	685	718,1225	5	-0,7355	721,8
VI.19	737	717,387	6	-0,7355	721,8
VII.19	695	716,6515	7	-0,7355	721,8
VIII.19	664	715,916	8	-0,7355	721,8
IX.19	638	715,1805	9	-0,7355	721,8
X.19	688	714,445	10	-0,7355	721,8
XI.19	702	713,7095	11	-0,7355	721,8
XII.19	825	712,974	12	-0,7355	721,8
I.20	742	712,2385	13	-0,7355	721,8
II.20	845	711,503	14	-0,7355	721,8
III.20	810	710,7675	15	-0,7355	721,8
IV.20	744	710,032	16	-0,7355	721,8
V.20	811	709,2965	17	-0,7355	721,8
VI.20	762	708,561	18	-0,7355	721,8
VII.20	754	707,8255	19	-0,7355	721,8
VIII.20	741	707,09	20	-0,7355	721,8
IX.20	632	706,3545	21	-0,7355	721,8
X.20	675	705,619	22	-0,7355	721,8
XI.20	706	704,8835	23	-0,7355	721,8
XII.20	766	704,148	24	-0,7355	721,8
I.21	691	703,4125	25	-0,7355	721,8
II.21	584	702,677	26	-0,7355	721,8
III.21	654	701,9415	27	-0,7355	721,8
IV.21	617	701,206	28	-0,7355	721,8
V.21	719	700,4705	29	-0,7355	721,8
VI.21	806	699,735	30	-0,7355	721,8
VII.21	685	698,9995	31	-0,7355	721,8
VIII.21	671	698,264	32	-0,7355	721,8
IX.21	650	697,5285	33	-0,7355	721,8
X.21	635	696,793	34	-0,7355	721,8
XI.21	630	696,0575	35	-0,7355	721,8
XII.21	789	695,322	36	-0,7355	721,8
I.22	0	694,5865	37	-0,7355	721,8
II.22	0	693,851	38	-0,7355	721,8
III.22	0	693,1155	39	-0,7355	721,8
IV.22	0	692,38	40	-0,7355	721,8
V.22	0	691,6445	41	-0,7355	721,8
VI.22	0	690,909	42	-0,7355	721,8

Tabulka č. 5 nám ukazuje statistický přehled policejních výjezdů k případům s indikací DN za roky 2019, 2020 a 2021. Pomocí lineární regrese zde zjišťujeme, jaký vliv měly jednotlivé měsíce na počet výjezdů a na základě vnesených dat jsme schopni predikovat možný vývoj situace v rámci následujících šesti měsíců. Predikce časových řad nám poté jasně ukazuje, zda během tohoto období docházelo spíše ke snížení či zvýšení počtu policejních výjezdů k případům s indikací DN a jaký vývoj můžeme očekávat.

Tabulka 6 – přehled osobních konzultací BKB (upraveno), (zdroj www.bkb.cz)

perioda	konzultace BKB	předpověď	index	multiple	plus
Q1 2019	560	555,6709	1	0,0909	555,58
Q2 2019	590	555,7618	2	0,0909	555,58
Q3 2019	582	555,8527	3	0,0909	555,58
Q4 2019	658	555,9436	4	0,0909	555,58
Q1 2020	629	556,0345	5	0,0909	555,58
Q2 2020	299	556,1254	6	0,0909	555,58
Q3 2020	566	556,2163	7	0,0909	555,58
Q4 2020	462	556,3072	8	0,0909	555,58
Q1 2021	482	556,3981	9	0,0909	555,58
Q2 2021	587	556,489	10	0,0909	555,58
Q3 2021	637	556,5799	11	0,0909	555,58
Q4 2021	622	556,6708	12	0,0909	555,58
Q1 2022	0	556,7617	13	0,0909	555,58
Q2 2022	0	556,8526	14	0,0909	555,58

Tabulka č. 6 nám ukazuje periodický statistický přehled osobních konzultací v poradnách BKB za roky 2019, 2020 a 2021. Pomocí lineární regrese zde zjišťujeme, jaký vliv měla jednotlivá období na počet osobních konzultací a na základě vnesených dat jsme schopni predikovat možný vývoj situace v rámci následujících šesti měsíců. Predikce časových řad nám poté jasně ukazuje, zda během tohoto období docházelo spíše ke snížení či zvýšení počtu policejních osobních konzultací v poradnách BKB a jaký vývoj můžeme očekávat.

4.2 Rozhovory

V této části byli získány informace na základě strukturovaných rozhovorů s pracovníky podílejících se na pomoci obětem DN. Celkově proběhlo 9 rozhovorů, které probíhali buď osobně, přes videohovor či pomocí emailové komunikace. Vzhledem ke kapacitní a časové vytíženosti center pro pomoc obětem DN byly rozhovory vedeny převážně s příslušníky z řad Policie České republiky (dále jen „PCŘ“).

Účastníci byly vybrány tak, aby byl dobře zmapovaný celý proces přístupu k DN uvnitř organizace. Od výcviku příslušníků, samotné oznámení incidentu s indikací DN, vykázaní až po řešení případů týrání osoby žijící ve společném obydlí. Následně byl veden rozhovor s pracovníkem intervenčního centra, ve kterém je nabízena pomoc osobám ohroženým násilným chováním vykázané osoby. Vzhledem k povaze rozhovorů,

jsme pro náš výzkum vybrali polostrukturovaný rozhovor. Ten byl rozdělen na několik základních otázek, aby co nejlépe posloužil k naplnění cíle dané práce:

- Jak ovlivnila pandemie výkon Vaší práce?
- Jaké jsou Vaše znalosti a výcvik v oblasti DN?
- Zaznamenali jste nějaké změny v domácím násilí při pandemii SARS-CoV-2?
- Jaký myslíte, že měla pandemie dopad na oblast domácího násilí?

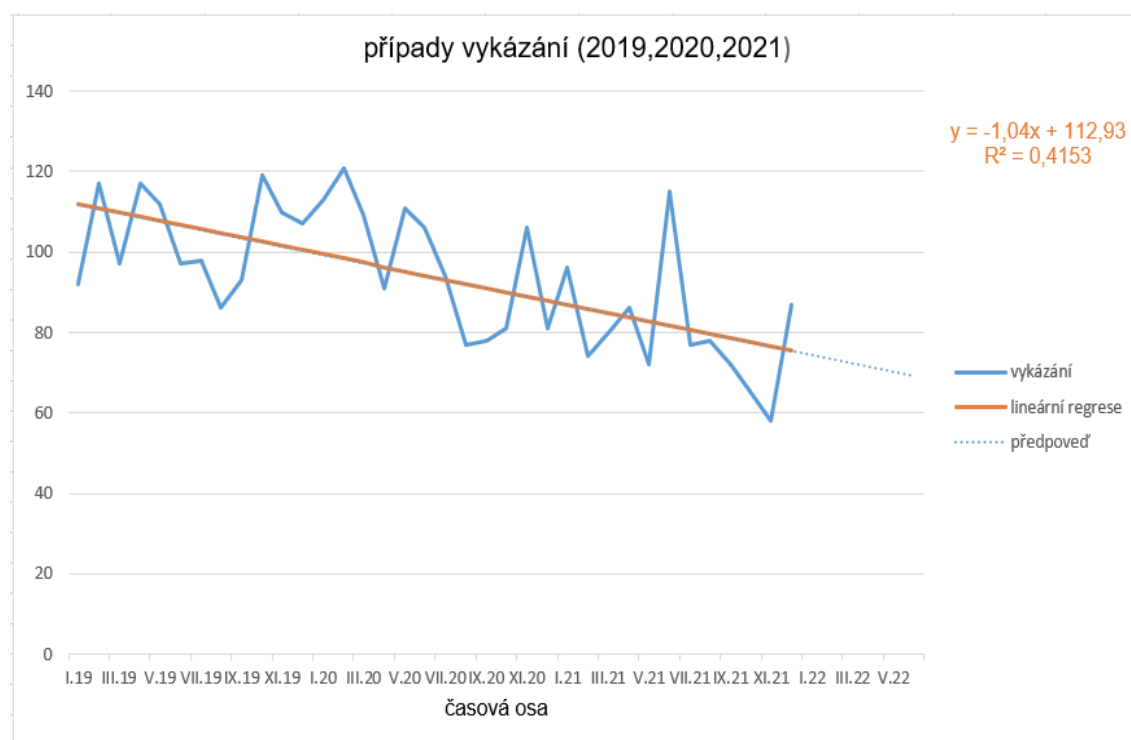
Každý rozhovor byl doplněn o další otázky, abychom plně pokryli zaměření a odbornost každého respondenta. V průběhu rozhovoru byli účastníci upozorněni, že je pořizován zvukový záznam a o následném použití rozhovoru pro účely diplomové práce. Také byly ubezpečeni o anonymitě rozhovorů. Pro přehled jsme pojmenovali účastníky podle jejich zaměření. Všichni účastníci potvrdili svůj souhlas.

5 VÝSLEDKY

5.1 Analýza a komparace statistických dat

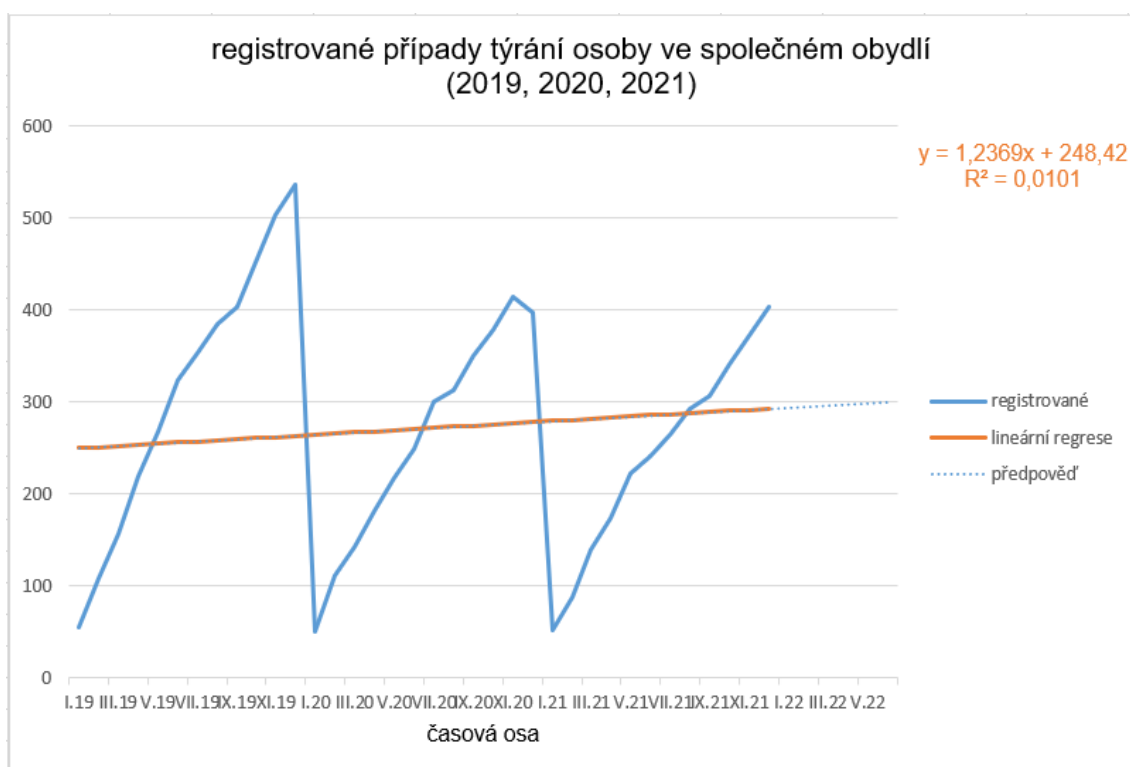
V této kapitole zkoumáme trendovou složku jednotlivých grafů. K zjištění daných trendů jsme na základě získaných dat a časové osy použili vzoreček $y = b * x + c$. Díky tomu jsme byli schopni predikovat vývoj jednotlivých případů souvisejících s DN v letech 2019, 2020, 2021 a následně jsme vypočítali jejich procentuální změnu.

Obrázek 3 – graf lineární regrese (upraveno), (zdroj www.bkb.cz)

Graf č. 3 uvádí měsíční počty vykázaných osob ze společného obydlí na časové ose od 1. ledna 2019 do 31. prosince 2021. Z grafu lze vyčíst, že před začátkem pandemie docházelo k pozvolnému nárůstu vykázaných osob ze společného obydlí. Tento vývoj se však zarazil v jarních měsících 2020, kdy na našem území došlo k výskytu viru SARS-CoV-2. V následném období dochází i přes občasné výkyvy k mírnému snižování počtu vykázaných osob. V roce 2020 došlo k poklesu počtu vykázaní o 6,1%. V roce 2021 pak dokonce k poklesu o 23,9%. K potvrzení této hypotézy jsme použili vzoreček $y = b * x + c$, který nám jasně dokazuje, že se celková trendová linie snižuje.

Obrázek 4 – graf lineární regrese (upraveno), (zdroj www.police.cz)

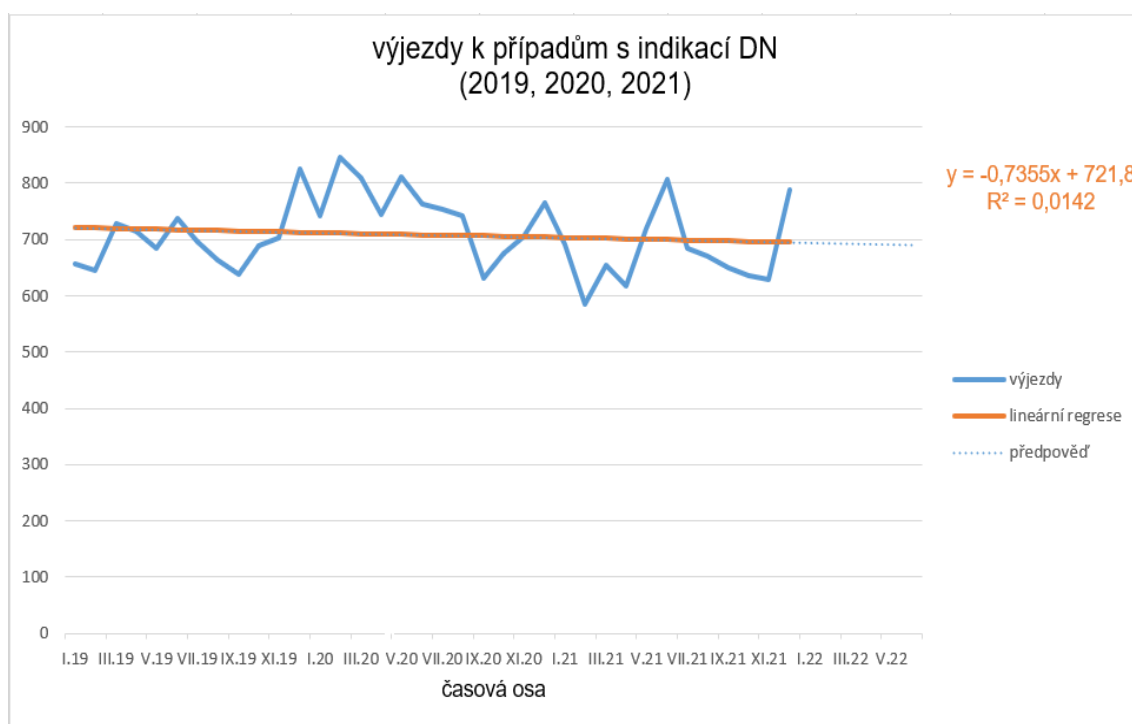

Obrázek 5 – graf lineární regrese (upraveno), (zdroj www.police.cz)

Grafy č. 4 a 5 uvádí měsíční počty registrovaných a následně objasněných případů trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí na časové ose od 1. ledna 2019 do 31. prosince 2021. Lze jasně vidět, že u těchto případů dochází k periodickému opakování. V naší zkoumané časové ose dochází vždy v období prvních měsíců roku k razantnímu poklesu registrovaných i objasněných případů. V průběhu roku následně dochází k pozvolnému nárůstu, kdy k maximálnímu počtu případů dochází opět ke konci daného roku, tzn. listopad a prosinec. Srovnáme-li data z doby před pandemií s následujícími roky, zjistíme, že v roce 2019 bylo nahlášeno více případů než v letech 2020 a 2021. Graf nám názorně ukazuje, že po propuknutí pandemie na našem území docházelo ke snížení těchto případů. V roce 2020 jsme u registrovaných trestných činů zaznamenali pokles o 17,4% a u objasněných jsme zaznamenali pokles až o 34,2%. V roce 2021 byl zaznamenán pokles cca 6,5% u obou případů. Avšak i přes pokles případů v letech 2020 a 2021 můžeme díky trendové linii vidět, že dochází k celkovému nárůstu.

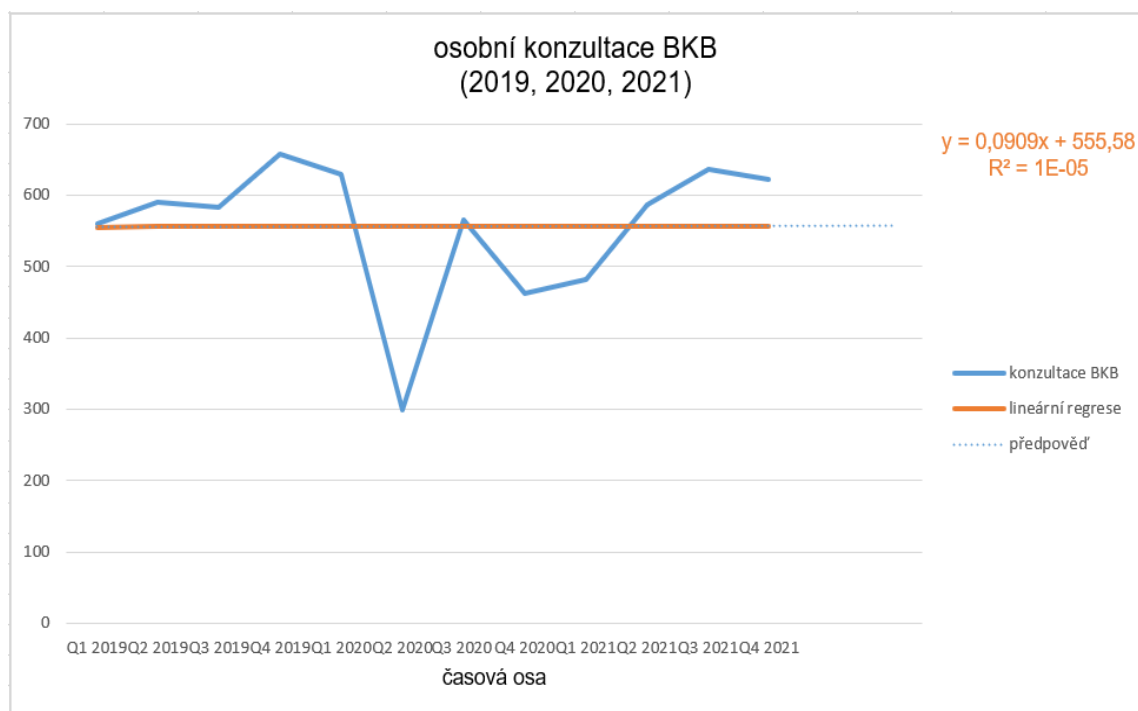
Obrázek 6 – graf lineární regrese (upraveno), (zdroj rozhovor)

Graf č. 6 uvádí celkový počet výjezdů PČR k případům s indikací DN na časové ose od 1. ledna 2019 do 31. prosince 2021. Na grafu vidíme, že na začátku pandemie došlo k razantnímu nárůstu vysílání policistů k událostem, jež se staly mezi osobami žijícími ve společném obydlí. Ve stejném období následujícího roku však došlo k poklesu výjezdů s indikací DN. V prvním roce pandemie došlo k nárůstu výjezdů k případům s indikací

DN o 7% avšak v roce 2021 dochází k poklesu těchto výjezdů o 9,5%. Celkový pokles názorně vidíme na trendové linii, která jasně ukazuje, že během zkoumaného období dochází k snižování výjezdů.

Obrázek 7 – graf lineární regrese (upraveno), (zdroj www.bkb.cz)

Graf č. 7 nám uvádí počet osobních konzultací BKB na časové ose od 1. ledna 2019 do 31. prosince 2021. Na rozdíl od výjezdů příslušníků PČR k případům indikujícím DN, u kterých došlo po propuknutí pandemie k velkému nárůstu, došlo v tomto období k razantnímu poklesu osobních konzultací u BKB. K pomalému nárůstu dochází až v druhé polovině 2020. Načež jejich počet znovu klesá. Když se zaměříme na trendovou linii tohoto grafu, tak zjistíme, že zůstává relativně neměnná. Z rok 2020 došlo k poklesu konzultací o 18,15% a za rok 2021 došlo opět k nárůstu čísel zpět na hodnotu před pandemií. K zvyšování čísel konzultací tedy nedocházelo.

5.2 Rozhovory

5.2.1 Rozhovor s příslušníkem prvosledové hlídky PCŘ

Jak probíhá Váš výjezd k případu domácího násilí?

Přijde nám oznámení. Většinou bývá oznamovatelem žena či sousedi. Ti nám volají, že slyší křik či vědí, že v té domácnosti je dítě a bojí se o něj. Taky jsme měli případy, kdy nám volal tatínek oběti nebo kamarádi se slovy „zas ji mlátí“. Ted' dokonce máme možnost přijímání SMS, aby násilník neviděl, že nám ohrožená osoba volá. Po příjezdu na místo každého z aktérů krátce vyslechneme. Bohužel nemáme čas si se všemi hluboce pohovořit a vše musíme řešit za pochodu. Situaci ani nepřispívá, že se jedná o okamžiky těsně po incidentu, kdy jsou ve vzduchu stále cítit emoce. V hovoru s aktéry se soustředíme na určité znaky. Třeba když nám žena řekne, že se jedná o dlouhodobé násilí či se útoky stupňují, v tom okamžiku víme, že by se mohlo jednat o znaky domácího násilí a případ posíláme na obvodní oddělení. Často se podle mě jedná o vybuchnutí sazí, kdy si partneři vyřikávají neshody trochu razantněji. V takových případech většinou stačí, že přijedeme a oba od sebe rozdělíme.

Dostalo se Vám výcviku ohledně domácího násilí, jeho formách a znacích?

Nemůžu říct, že bych se přímo účastnil nějakého semináře o domácím násilí, ale člověk ledacos pochytí. V naší branži se v podstatě jedná o každodenní chléb a člověk se naučí vnímat rozdíly mezi jednorázovým vybuchnutím sazí a domácím násilím. My jako prvosledová hlídka přímo ten čin na místě neřešíme, ale podle určitých znaků to předáme buď na úřad, nebo na obvodní oddělení, kde si je potom vyslechnou. Tam už to potom řeší oni, buď jim uloží pokutu, třeba i oběma aktérům, nebo vykázaním. V případech, kdy je do násilí zapojeno dítě, voláme Orgán sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) či sociální službu.

Zaznamenal jste nějaké změny v domácím násilí při pandemii SARS-CoV-2?

Výjezdy na domácímu násilí mi přijdou velice podobné jako před pandemií. Jediné, co mohu s určitostí říct, je, že se zvýšila četnost výjezdů. Dle mého názoru byla příčina v tom, že byly zavřené všechny podniky. Alkohol se požíval doma, což často zapříčinilo hrubou

výměnu názorů končící fyzickým napadením. Většinou se tedy jednalo o fyzické napadení ze strany partnera, který byl v té době pod vlivem omamné látky. Byly tu případy, kdy bylo napadení vzájemné či muže fyzicky napadla partnerka, ale takové případy bych mohl spočítat na prstech jedné ruky. Taky jsem byl u případu, kdy se násilí dopouštělo dítě na rodičích.

Zaznamenal jste i jiné důvody zvýšené agrese kromě požití alkoholu?

Alkoholem podle mě spíše řešili situaci, do které se vzhledem k pandemii dostali. Často jsme jezdili na případy, kdy „chlap chlastal“, jelikož mu zavřeli fabriku a chlastal doma, jelikož mu zavřeli hospodu. No a když jsou takovéto finanční problémy, a ještě jsou spolu doma zavřený celé dny, to pak člověka ani nepřekvapí, že dojde na něco ostřejšího než slova.

Měli jste při řešení nějaký problém týkající se pandemie?

Osobně jsem se nedostal do situace, kdy bych třeba jel do karantény či tak. Takže přímo nějaký problém týkající se onemocnění jsme neřešili. Často jsme se však museli potýkat s následky opatření, které v lidech vyvolávaly stres a byly příčinou vyššího výskytu oznámení o domácím násilí. K tomu docházelo spíše po první vlně.

5.2.2 Rozhovor s členem prvosledové hlídky PČR č. 2

Jak probíhá Váš výjezd k případu domácího násilí?

Většinou to probíhá tak, že nám přijde oznámení od ženy či od sousedů. Kdybych to měl dát do procent tak třeba 40 % všech oznámení, co jsme obdrželi, bylo od sousedů kvůli nadměrnému hluku nebo rušení klidu. Případ, že byl obětí muž, jsem měl za celou dobu tak jednou. Často ale volají jako protistrana, když už ten incident oznamuje žena. Dále už máme naučený postup, jak pokračovat. V případech, kdy oznámení podal sused, nejdříve vyslechneme jeho. Zda se tyto incidenty opakují apod. Na místě činu si aktéry rozdělíme a krátce vyzpovídáme. K zjištění možných znaků domácího násilí nám slouží otázky SARA-DN. Díky tomu se dozvíme, jestli je násilí dlouhodobé a zda dochází k eskalaci. V případě, že máme podezření o výskytu domácího násilí, posíláme případ na místní oddělení, kde si později oba aktéry vyslechnou. Ve většině případů se však jedná

o banalitu. Byl jsem například na výjezdu, kdy nás slečna zavolala kvůli tomu, že partner neuklidil kuchyň, jak po něm ráno žádala. Většinou se tedy jednalo o nějakou neshodu, a stačil pouhý náš příjezd na místo.

Dostalo se Vám výcviku ohledně domácího násilí?

Během základního výcviku nás učili o domácím násilí, ale nejvíc jsem pochytíl přímo při incidentech. Přímý výcvik na domácí násilí jsem neabsolvoval. Víím, že PČR pořádá různé semináře a školení na toto téma, ale vzhledem tomu, že my jako prvosledová hlídka řešíme domácí násilí jen na místě incidentu a jak jsem již zmiňoval, že 90 % nahlášených případů jsou pouze slovní hádky a malicherné problémy, nejsou pro mě takovéto semináře moc zajímavé. Když se takovéto incidenty pořád opakují tak berou snahu o to dozvědět se o tomto tématu více.

Zaznamenal jste nějaké změny v domácím násilí při pandemii SARS-CoV-2?

Samotné případy mi přišly podobné jako před pandemií, co se ale změnilo, byla jejich četnost. Nejvíc se jednalo o partnerské násilí, ale byl jsem přítomen i u násilí ve společném obydlí, kde došlo ke konfliktu mezi rodiči a dětmi. To byl zrovna jeden z mála případů, kde šlo o fyzické násilí. Syn napadl matku, kvůli penězům. Co se týče výjezdů k případům partnerského domácí násilí, tam se jednalo spíše o hrubé hádky a nadávky. Takovéto výjezdy jsme měli i před pandemií, ale při karanténě toho bylo víc. Zvlášť během druhé vlny. To jsme měli třeba 6 výjezdů za 12hodinovou směnu jen k případům domácího násilí. Často jsme to však vyhodnotili jen jako malý partnerský problém. Za celou dobu pandemie jsem předával místnímu oddělení 63 případů s indikací domácího násilí, což je jen zlomek všech mých výjezdů z této oblasti.

Jaký byl podle Vás důvod zvýšeného počtu výjezdů?

Byl jsem svědkem mnoha důvodů. Lidé říkali například kvůli penězům, dětem, majetku a tak dále. Já si však myslím, že za to mohla ponorková nemoc. Prostě jim lezlo na mozek, jak jsou spolu dlouho zavřený. Domnívám se, že mnoho případů bylo zapříčiněno tímto. Často byl přítomen i alkohol. Ten pozřel buď násilník, nebo oba aktéři. V takových

případech byla agresivita vyšší. Takže kdybych to měl shrnout, nejčastější důvody byly finanční problémy, alkohol a ponorková nemoc.

Měli jste při řešení nějaký problém týkající se pandemie?

Nemůžu říct, že bych jel k případu, který by se odehrával v karanténě nebo by tam byl přítomen vir. Samozřejmě jsme měli postupy, jak se v takových situacích chovat. Řešilo se to buď telefonicky, s rozestupem nebo v nezávažnějších případech ochranným oblekem a maskou. Já osobně jsem se s tím nesetkal, ale vím, že kolegové takto jezdili. Větší problém než vir byla podle mě opatření, která nutila občany zůstat doma.

5.2.3 Rozhovor s metodikem profesního vzdělávání PČR

Jak hodnotíte výjezdy k případům domácího násilí v době pandemie?

Statistická čísla vyslání policistů k událostem, které se staly mezi osobami žijícími ve společném obydlí, se zvýšila. Záleží ale na tom, jak jsou tyto výjezdy vyhodnocovány, zda jsou kvalifikovány jako případy se znaky domácího násilí nebo nikoli. Výjezdy, kdy policista založí nějaké číslo jednacích v informačním systému evidence trestního řízení, u kterých je založen úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí, se evidují. Díky tomu máme možný ukazatel výskytu těchto událostí. Tato čísla nám však ukazují pouze, v kolika případech policisté založili ve svých spisech tento formulář. Přičemž jeden ze znaků pro založení je splněný tím, že policista vyjede k nějaké události, ke které došlo ve společném obydlí. To ale nemusí nutně znamenat, že na místě zásahu skutečně k domácímu násilí došlo. Od prvního července 2021 však v tomto formuláři vznikl nový ukazatel. V něm musí policista vyplnit kolonku, která se ptá, zda se jedná o případ domácího násilí či nikoli. Přestavme si, že policista přijede na místo, nějak vyhodnotí situaci a následně zjistí, že se o DN nejedná. I v takovém případě musí založit úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí. To v praxi znamená, že jakmile jede policista k události, která se stala ve společném obydlí, ať už tam zjistí cokoli, tak mu nový závazný pokyn nařizuje tento formulář založit. Stává se tedy, že tyto události nejsou vyhodnoceny jako domácí násilí. No a od 21. července už existuje statistika, kolik případů z těch celkových incidentů bylo vyhodnoceno jako domácí násilí a je to relativně malé číslo. Je to zlomek případů, ale když k tomu dojde, tak více než tři čtvrtě z nich

končí vykazáním. V případech, kdy nedojde k vykazání, má ohrožená osoba možnost opustit společné obydlí a jít třeba za rodiči.

Takže statistiky výjezdů k případům s indikací DN během pandemie rostou?

Ano, ale myslím si, že je velice důležité si uvědomit, že zvýšená čísla nemusí jednoznačně dokazovat, že ubývaly či přibývaly případy domácího násilí, ale třeba to také znamená, že lidé měli tendenci více hlásit tyto případy, ať už se jednalo o domácí násilí nebo ne, anebo je měli tendenci hlásit méně. Incidentsy mohou být skryté, jak víte, tak jednou formou násilí je sociální násilí, kdy násilná osoba chce umlčet ohroženou, aby to někomu říkala. Takže toto číslo není jednoznačným ukazatelem toho, zda došlo skutečně k nárůstu těch případů.

Dostává se příslušníkům PČR výcviku ohledně domácího násilí?

Vzdělávací zařízení Brno má velkou škálu vzdělávacích činností. Mezi tu nejfrekventovanější činnost patří základní odborná příprava a tu absolvují nováčci. Já osobně jsem byl lektorem základní odborné přípravy 7 let. Tam jsem učil službu pořádkové policie, cizinecké policie apod. a hlavně modul domácího násilí. Policisté ze znalostí o domácím násilí nejen teoretických, ale i praktických skládají zkoušku. Takže už nováčci musejí být připraveni na řešení situací domácího násilí ve výkonu služby a u nás to prokazují zkouškou. Momentálně vytvářím e-learningový kurz o domácím násilí, aby policisté nemuseli být vysíláni do vzdělávacího zařízení, ale aby mohli kurz absolvovat online z kanceláře. Víte, každá vzdělávací akce, kterou tady děláme ať už pro nováčky či pro policisty, které připravujeme pro výkon dozorčí služby, nebo vedoucích pozic, obsahuje modul domácího násilí. Dnes se totiž jedná o nezbytnou součást, protože se jedná o specifický jev ve společnosti, který může být neskutečně rizikový i když není pořádně kvalifikovaný. Látka domácího násilí je pro nás velice blízká a školíme ji, protože musíme a hlavně chceme. Aby třeba nedocházelo k tomu, že si prvosledové hlídky myslí, že formulář SARA-DN je určen pro identifikaci domácího násilí. To ovšem neberu jako jejich chybu. To je chyba toho, že nefunguje kvalitní a efektivní kontinuální proškolení každý rok. Chápu i demotivaci policistů se o tomto tématu naučit více, když třeba oběť odmítá vypovědět kvůli silné citové vazbě na násilníka a police má pak svázané ruce.

Myslíte, že vládní opatření mohla mít nějak dopad na domácí násilí?

Větší kontrolu kvůli karanténě považuji za jedno z možných rizik, protože cílem násilné osoby je získat moc a kontrolu nad ohroženou osobou. Doba, kdy ohrožená osoba není pod dohledem, nastává třeba v zaměstnání, a když byla ohrožená osoba nucena pracovat z domova, tak se přirozeně taková doba snižovala. Na to zareagoval například BKB s tím, že v roce 2021 zřídil mobilní poradnu. Když se nějaká oběť nemůže dostavit z důvodu sociálního násilí či imobility atd., oni za nimi přijedou. Takže ano, já to vidím tak, že v průběhu pandemie se zvýšilo riziko toho, že oběť nemohla vyhledat pomoc z důvodu sociálního násilí, jelikož kontrola násilné osoby byla rozhodně větší. Proto se také nemusela zvyšovat čísla vykázaní či pomocných organizací. Počty mohly sice růst, ale organizace se to nedozvěděly z toho důvodu, že ohrožená osoba měla velice limitované možnosti sehnat pomoc. Například když mluvím za „Neodkládej to“, tak jsme vznikli v reakci na vlnu pandemie. Počítali jsme s tím, že lidé zůstanou doma. Tudiž jsme chtěli informace a osvětu o domácím násilí šířit přes sociální sítě, protože každý má v dnešní době telefon a může se podívat třeba na náš webinář. Na nich říkám zajímavou myšlenku. Já vlastně ani nevím, zda chci, aby se statistika vyjádření počtu případů DN, která odhalí police, snižovala nebo zvyšovala, protože když se bude zvyšovat tak to může znamenat, že se bude zvyšovat celkový počet i těch skrytých, o kterých se policie nedozví nebo naopak policie maká líp, vykoná toho víc, ale to už žádná statistika bohužel neukazuje.

Jaký si myslíte, že měla pandemie dopad na domácí násilí?

Celkově si myslím, že dopad byl negativní, protože u normálně fungujících vztahů se mohlo začít projevovat domácí násilí. Domnívám se ale, že ty statisticky vyjádřitelné důsledky uvidíme až s nějakým časovým odstupem. Oběti většinou trvá relativně dlouho dobu, než sama vyhledá pomoc. Takže ano, myslím si, že dopad byl negativní a že to žádnému vztahu neprospělo, ale důsledky zatím nevidíme. Mohlo docházet i k nárůstu intenzity, že násilná osoba začala být vlivem pandemie více agresivní. Všechny tyto teze jsou možné, ale obávám se, že nám je zatím ještě nikdo nepotvrdí.

5.2.4 Rozhovor s příslušnicí PMJ

Jak probíhá Váš výjezd k případu domácího násilí?

Oznamovateli bývají sousedi, kteří se bojí, že někdo někoho mlátí. Slyší rány nebo slyší, jak ženská řve o pomoc nebo dítě řve o pomoc nebo zavolají i samy oběti. Většinou jsme ale byli zvaný, když třeba utekla ženská či dítě k sousedům. Operační nás pošle na místo události. Tam přijedeš jako hlídka a musíš zjistit, co se opravdu stalo a přes místní oddělení dále zjistit, zda se to opakovalo. U nás jako u Pohotovostní motorové jednotky (dále jen „PMJ“) je to složité. Jsme celopražský, takže jezdíme různě a ty rodiny často ani nemusíme znát. Je ale na nás abychom rozhodli o tom, zda se opravdu to domácí násilí děje nebo ne, ale pak to předáváš místnímu oddělení. Takže my přijedeme na místo, vyřešíme prvotní situaci, a pak to předáváme dál. Nemáme oprávnění vykázat osobu, to má jen místní oddělení (dále jen „MO“). Osobně si myslím, že při takových případech hodně pomáhá mít v hlídce ženu. Hodně kolegů nemá za parťáky ženy rádo, ale já si myslím, že při výjezdech k domácímu násilí, nebo když něco řešíte s dětmi, tak je to lepší řešit se ženou. Často jsou i děti dobrým zdrojem informací o dění v domácnosti.

Jaké jsou Vaše zkušenosti s DN?

Nejčastěji se jedná o druha s družkou. Ty ženský to nahlásí v první chvíli, že se toho chlapa bojí a chtějí to řešit. V tom okamžiku, kdy jsou zraněný nebo ohrožený a mají v sobě nastrádané emoce a chtějí to dát ven. Jenže my pak odejdeme. Chlap přijde zpátky, vezme kytky, omluví se a ona ho vezme zpět a je celý kolotoč nanovo. Nejhorší je, když ten chlap opravdu týrá a vyhrožuje jí a ona to pak stáhne. Když jezdím k těm případům, tak mi přijde, že ten agresor té oběti nastaví v hlavě, že bez něj nedokáže žít. Pak se s tou obětí bavíme a slyšíme, jak říkají: „Co bych bez něj dělal/a? počal/a?“ nebo „S kým bych byl/a?“. I když většinou se spíše jedná o případy, kdy je agresorem muž. Ta oběť si pak myslí, že bez toho druhého je absolutně nic. Dokud to ta ženská nezmění a nepodá trestní oznámení, tak my s tím nemůžeme podstatě nic dělat. To je nejhorší, když ona pak nechce. Jenže pak se stává, že to třeba nevydrží. Přijde zlomový bod a toho násilníka zabije. Pak to odnese ona, místo toho, aby se to řešilo včas, a odnesl to ten násilník. Naposledy jsem byla na případu v centru Prahy. Zavolali nás sousedi, že k nim utekla žena i s dítětem. My jsme přijeli, muž neuposlechl výzvu, tak jsme zakročili a v tom

najednou ženská, ať ho necháme na pokoji. Nemůžeme udělat nic pro další pomoc, pokud ten impuls nepřijde od té oběti.

Dostalo se Vám výcviku ohledně domácího násilí, jeho formách a znacích?

Výcvikem jsem prošla jen na základní odborné přípravě (dále jen „ZOP“). Osobně jsem spíš nashromáždila zkušenosti z toho, kam jezdíme a co vidíme. Často mi pomáhají starší kolegové s jejich zkušenostmi, nebo když to posléze řešíme s místním oddělením. Na místě máme k dispozici metodiku, zkušenosti a voláme místní oddělení.

Zaznamenala jste nějaké změny v domácím násilí při pandemii SARS-CoV-2?

Ono toho domácího násilí bylo předtím taky dost. Věřím ale, že v té době, jak lidi byli doma, tak se to zvýšilo. V té době se hodně lidí rozcházelo a hodně se napadali. Často byly hádky, ale i fyzické násilí stoupl. Nějaké útoky byly opravdu brutální. Třeba jsem byla u případu, kdy muž kopal družku do hlavy, a pak ji sebral peníze z peněženky. Lidi spolu byli dlouho zavřený, vznikaly tam konflikty a prostě si lezli na nervy. Často tam byl přítomen i alkohol nebo peníze. Takže karanténa tomu rozhodně nepomohla a celkově ani pandemie, že lidi byli dost proti policii.

5.2.5 Rozhovor s dvoučlennou hlídkou MO

Jak probíhá Váš výjezd k domácímu násilí?

Vůbec nejdůležitější po příjezdu na to místo, když je tam konflikt mezi dvěma osobami, je ty lidi rozdělit. Nejlépe vzít si každého zvlášť do místnosti, a by se každý policista věnoval jiné osobě. Samozřejmě jsme zaznamenali, že ženy raději mluví se ženami. Když je tedy možnost, a v hlídce je přítomna žena, tak při rozdělení si každý člen hlídky vezme na starost své pohlaví. Aby se ty vyslychané osoby neslyšely. Vyslechnou si verze od obou, a potom by se policisté měli sejít, říct si, co řekla jedna strana, co druhá a vyhodnotit to. Další možností hlídky je tzv. „lustrace“ v našich evidencích. Dozorčí sužba má možnost podívat se do historie těch občanů, jestli už nějaký případ v souvislosti s těmi osobami byl zaznamenán v minulosti. My v těch evidencích vidíme cokoli, nemusí se to týkat zrovna DN nebo ublížení na zdraví, ale jsme schopni vidět minulost, zda se něco řešilo či ne mezi těma dvěma. Samozřejmě lze vykázat osobu. Teď se naštěstí podmínky změnilly. Ono před

12-13 roky se teprve DN začínalo do podvědomí policie dostávat. Ženy to dříve nechtěly tolik řešit, a čím víc se to dostávalo do podvědomí lidí, ať už nějakými veřejnými prostředky televizí či reportáží, tak tím víc pak odpadával stud tohle řešit. Celkově v minulosti byly podmínky na vykázení jiné. Dříve opravdu muselo být naplněno několik znaků DN, které to muselo splňovat, abychom opravdu mohli přistoupit k vykázení. Vykázení je totiž opravdu veliký zásah do svobod občana, kterého by se to týkalo. Ted už jsou podmínky úplně jiné. V současné době to nemusí například splňovat podmínky dlouhodobosti, takže minulost v té situaci už nehraje roli. Když na místě policisté vyhodnotí, že by opravdu mohlo dojít k ohrožení života nebo zdraví té osoby, tak může dojít k vykázení násilné osoby hned a není tam potřeba naplnit ty znaky, jak bylo potřeba v minulosti. Máme návody a metodiku, jak v takových případech postupovat. Domácí násilí je hlavně velice závažná problematika, takže v případě, že na místo události vyrazí pouze hlídka, kde jsou policisté pod hodností praporčíka, musí na místo dorazit i zkušenější kolega, aby jim poradil a v podstatě on rozhodl o tom vykázení. Takže při řešení se stejně konzultuje se služebně starším nebo se volá dozorcí služba, s kterou případ dále řešíme. Jedná se o dlouhý proces, než se všechno vyslechne, než se všichni ztotožní, než se zjistí, zda tam jsou děti, pak se vyrozumí OSPOD. Často na místě strávíme i pár hodin. V případě, že se osoba vykáže, tak to je na 10 dnů. V tomto období nesmí kontaktovat ani partnerku, ani děti, nesmí je navštěvovat ani se nacházet v místech, kde chodí nakupovat nebo u školky třeba. Musí odevzdat klíče od společné domácnosti, vezme si nezbytné věci a jde s námi ven. Potom je určitě potřeba i cesta přes oddělení, protože pro obě ty strany jsou různá poučení. Ať už pro toho vykazovaného, který to má písemně dané, odkud ho vykazujeme a na jak dlouho a zároveň mu můžeme poskytnout nějaké kontakty, kde se může ubytovat a tak dále, tak i pro ohroženou osobu jsou určitá doporučení, které ji musíme sdělit. V případech vykázení po týdnu většinou děláme kontrolu obydlí, jestli se tam ta vykázaná osoba nezdržuje a jestli ta ohrožená osoba taky dodržuje to, co měla. Jestli ji nekontaktuje, ale často se stává, že pokud je žena s dětmi, tak je tam psychický tlak, že chce, aby viděly tátu, ten si jí pak omlouvá, ona to přijme a pak se to opakuje pořád dokola.

Dostalo se Vám výcviku ohledně domácího násilí, jeho formách a znacích?

Výcvik a školení jsem měla jen na ZOPCE, ale samozřejmě jsou semináře, na které se můžeme přihlásit. Třeba na psychologické problémy nebo komunikace nebo právě na DN,

ale to záleží na každém z nás, jestli se přihlásí. Spíš všechno konzultuji se služebně staršími. Ty už mají zkušenosti z praxe. Na zopce jsou modelové situace, ve kterých musíme odhalit, zda se jedná či nejedná o DN, vykázat tu osobu a udělat všechny věci spojené s tím, co se opravdu dělá v praxi.

Zaznamenali jste nějaké změny v domácím násilí při pandemii SARS-CoV-2?

Já bych řekl, že konfliktů v domácnosti bylo víc. Lidé si lezli na nervy, ale myslím si, že minimálně u mých služeb nedocházelo k statistickému navyšování vykázaní. Rozhodně u mých výjezdů hrál alkohol roli u těch osob, které se dopouštějí násilí vůči nějaké jiné osobě v domácnosti. Často jsme jezdili na případy, které se opakovaly, ale jak ty ženy nevyhledají samy pomoc nějakého psychologa nebo interventa, tak jsou v tom zacyklený tím stylem, že já jsem je za týden od vykázaní potkala s tím chlapem, jak se drží za ruku a jdou po ulici. Nejezdili jsme samozřejmě jen na partnerské násilí, i když je zastoupeno nejvíce. Byly i případy týrání seniorů kvůli penězům vnoučaty. Takže byla větší četnost případů v domácnosti, ale přímo nějaký problém s pandemií jsme nezaznamenali.

5.2.6 Rozhovor s příslušníkem MO PČR

Ovlivnila pandemie výkon Vaší práce?

Pandemie rozhodně ovlivnila výkon policejní práce, a to nejen v oblasti domácího násilí. V první vlně šlo o naprosté vymizení turistů a s nimi spojených výjezdů, ale prakticky hned na to navázala vládní opatření, jako byly povinné roušky kdekoli na veřejnosti. Co se týče domácího násilí a incidentů se znaky domácího násilí, tak přesné číslo výjezdů k těmto událostem neznám, nicméně můj odhad by byl, že těchto výjezdů byl zhruba trojnásobek. Určitě záleží na jakém území, já mohu soudit pouze za Prahu 1, 6 a 7. Je důležité si uvědomit, že kvůli vládním opatřením byli lidé mnohem častěji v domácnostech, a to jak rodiny, které měly nějaké problémy, tak jejich sousedé. To mělo výrazný dopad na počet oznámení. Často po příjezdu na místo oznamovatel hlídce řekl větu ve stylu: „Včera tam byl taky řev, ale dneska to zní jako by se tam vraždili! A minulý týden jsem vás už taky chtěl volat.“ Tedy častějšími oznamovateli byli sousedé, než jak tomu bylo dříve a také k věci mohly uvést více poznatků, protože si těchto problémů více všímali. Vzhledem k tomu, že ohrožené osoby své napadení často nehlásí a obrací se na policii až ve chvíli, kdy fyzické napadání roste do mezí, které již skutečně ohrožují jejich

život a zdraví, tato oznámení od pozorných sousedů byla do jisté míry přínosná. Nebylo totiž výjimkou, že poté co hlídka přijela na místo, kde se nacházela zdravotnická záchranná služba, která ošetřovala zraněnou ženu, která zřejmě jevila znaky fyzického napadení a její partner na místě nebyl, tak bylo od sousedů zjištěno, že posledního půl roku je v domě slyšet křik, rány, rozbíjení věcí a často fádni větu „To tady každý ví,“ bohužel Policie na místě nebyla do té doby ani jednou. Vzrostl tedy počet výjezdů, často k běžným hádkám a ne přímo k napadením, ale je třeba uvést, že Policie díky těmto výjezdům aspoň měla indicie o nějakých problémech v domácnostech a minimálně mohla pomoci předáním informací ohrožené osobě a demonstrací, že takové chování společnost neschvaluje.

Jaké jsou Vaše znalosti a výcvik v oblasti DN?

Seminář v rámci základní odborné přípravy při nástupu k Policii, následně získávání zkušeností z praxe.

Zaznamenali jste nějaké změny v oblasti DN v době před pandemií a při pandemii SARS-CoV-2?

Určitě ano, vzrostl počet výjezdů k obyčejným hádkám v domácnostech, což se může zdát jako hloupost, ale jedním ze základních prvků domácího násilí je dlouhodobost a eskalace, tedy díky sousedům, kteří byli doma. Právě díky vládním opatřením měla možnost Policie tyto věci zaznamenat často hned ze začátku. S mnohými domácnostmi se Policie opět nesečkala a často se jednalo o jednorázovou záležitost, kdy skutečně nešlo o více než hádku, bohužel s některými se setkávala opakovaně. Zajímavé je, že zavření restauračních zařízení do jisté míry vedlo ke snížení počtů výjezdů, a to nejen k incidentům na ulici, ale i k domácímu násilí, aspoň dle mých zkušeností. Nicméně zde se bavíme o první vlně a jejím úplném začátku. Dalo by se říci, že někteří toto i přivítali, protože předpokládali, že se nebude jednat o dlouhodobou záležitost. Už po asi měsíci se nálada začala obracet, lidé začali být nervózní, měli obavu o své zaměstnání, o své finance i o své zdraví a často toto bylo patrné při řešení právě incidentů v domácnostech. Tato nervozita také často vedla ke zvýšené konzumaci alkoholu přímo v domácnosti, což se také značně podepsalo na množství hádek a incidentů.

Domníváte se, že v průběhu karanténních opatření byla míra ohrožení obětí DN vyšší než po rozvolnění opatření?

Rozhodně ano, omezení možnosti pracovat, opustit společnou domácnost a cestovat rozhodně nepomohlo ohroženým osobám. Násilné osoby jsou často závislé nebo zvyklé konzumovat alkohol či jiné omamné látky, opatření často snížila dostupnost k těmto látkám, u alkoholu snížila možnost jeho konzumace ve společnosti, což byl často jediný způsob relaxace těchto osob. Tedy odepření těchto věcí vedla ke zvýšení jejich násilných tendencí, a to ať se bavíme o verbálním nebo fyzickém násilí.

Jaký si myslíte, že měla pandemie dopad na oblast DN?

Na tuto otázku se dá pohlížet ze dvou stran. Na jedné straně je zde vyšší ohrožení osob a vyšší četnost incidentů, na druhé straně Policie získala více informací a mohla těmto osobám lépe pomoci, což je rozhodně pozitivní, neboť právě latence u domácího násilí je jeden z největších problémů. Jak může být patrné z toho, co uvádím dříve, oznamovateli domácího násilí většinou nejsou ohrožené osoby, ale osoby z okolí jako jsou sousedé, rodina ohrožené osoby nebo kamarádi. Tedy snížení míry latence je možné vnímat jako něco pozitivního.

5.2.7 Rozhovor s příslušnicí kriminální služby a vyšetřování PČR

Jak funguje trestní oznámení v rámci DN?

Z vlastní zkušenosti vím, že trestní oznámení je běh na dlouhou trať, protože než oběti vůbec dají souhlas s trestním stíháním, tak obvinění třeba napoprvé stáhnou a pak od toho ustupují, takže to málokdy dojde do formy týrání osoby. Když případ dospěje do trestného činu, tak my už vidíme, že tomu v minulosti zpravidla předcházelo několik oznámení. Následně se daný případ prošetřuje tak, že se vyslechne poškozená i podezřelá osoba, provede se šetření po sousedech, dále se vyslychá další zainteresované osoby, a pokud jsou přítomné i děti, tak se vždy vyrozumí OSPOD. Ve chvíli, kdy se shromáždí důkazy, tak se snese obvinění a pak se to postupuje dál státnímu zástupci a na soud. Tohle ale není úplně moje parketa, protože já nejsem vyšetřovatel, já jsem operativa. Takže já jsem vlastně v té fázi, kdy ten trestný čin nabírám a pracuju na něm na začátku a pak ho předávám vyšetřovateli, který už ho kvalifikuje a dál jedná se státním zástupcem.

Na službě kriminální police se k případů DN nedostávám tolik jako na městském oddělení. Ono domácí násilí je totiž doménou spíše MO a jak vám asi říkali, tak je to víceméně o tom, že to ve většině případů spadá do přestupkové roviny. MO ten případ naberou, zpracují, a pokud zjistí, že ta osoba je týrána, tak my přijdeme a posoudíme to. Takže my přijedeme na místo a tam mluvíme s poškozenou osobou a s pachatelem. Posléze vyhodnotíme, jestli se jedná o týrání. Aby to naplnilo skutkovou podstatu trestného činu, tak to musí naplňovat určité zákonné znaky. Někdy se to tak stane, někdy se tak nestane. Samozřejmě jsou nějaké parametry, podle kterých se to posoudí. Pokud se například jedná o jednorázový incident, tak samozřejmě takový případ nemůže naplňovat znaky týrání.

Ovlivnila pandemie Vaši práci v oblasti DN?

Já jsem zrovna za pandemie na kriminální policii nastoupila. Takže vím, že ze začátku nápad trestné činnosti klesl. Celkově měly trestné činy klesající tendenci, protože lidé zůstali doma zavření a žili spolu, ale po nějaké době zase došlo k nárůstu. Je pravda, že teď toho týrání řeším daleko méně, než jsem řešila za pandemie, ale jaký byl ten stav předtím, to vám neřeknu, protože jsem na kriminální policii nebyla. Byla jsem na místním oddělení, kde jsme řešili vykázaní. Na MO jsem sledovala, že nedocházelo k nárůstu případů DN. Jak jsem již říkala, u trestných činů nápad trestné činnosti klesl, protože lidi byli doma v izolaci. Po nějaké době případy DN měly zas narůstající tendenci a zrovna u týrání mám pocit, že docházelo k nárůstu.

Všiml jsem si periodického opakování v rámci počtů případů trestného činu „týrání osoby žijící ve společném obydlí“, jaký si myslíte, že to má důvod?

Nevím, jestli se lidé snaží být více tolerantní. Měla jsem třeba případ znásilnění, kde bylo i ublížení na zdraví. Pamatuji si, že oběť ze začátku říkala, že jí doma její druh týrá, ale posléze oznámení stáhla s tím, že budou Vánoce a nechce je dětem kazit. Já jsem ji upozorňovala a říkala, že tohle prostě není řešení, že když už se jednou odhodlala a už to začala řešit, tak by to měla i dořešit. Pokud si ale myslí, že to jako bude dobrý, tak jí to strašně moc přeju. Ze své praxe však vím, že takhle to nefunguje. Takže ano, na počet případů DN mají vliv Vánoce. Slyšela jsem to už párkrát jako odůvodnění pro stáhnutí oznámení.

Dostalo se Vám výcviku ohledně domácího násilí, jeho formách a znacích?

Už na policejní akademii jsem projevovala zájem o forenzní psychologii a problematiku násilí a mravnosti. V rámci školy jsem psala bakalářskou práci i magisterskou práci na toto téma a zrovna teď píšu disertační práci. U policie to funguje víceméně na nějaké bázi individuálního zájmu. Když jsem přišla na MO, tak jsem chodila na výcviky a semináře a snažila se v rámci práce dostávat k řešení těchto případů. Takže možnosti u policie jsou a lidé se tam mohou přihlásit, ale není to povinné. Kdo má tedy zájem o tuto problematiku a chce se dál proškolovat a vzdělávat, tak možnost je.

Zaznamenala jste nějaké změny v domácím násilí při pandemii SARS-CoV-2?

Mnoho lidí muselo během karantény zůstat doma. Tudiž ve vztazích, kde už se před pandemií vyskytovaly nějaké problémy, takže mohlo v jejím průběhu dojít k prohloubení těchto problémů. Já mám za sebe pocit, že jsem toho týrání během covidu řešila víc, než řeším teď. Myslím si, že pokud mají lidé nějaký problém a zůstanou doma zavření, jako museli být po čas korony, tak na ně může dolehnout strach a stres, a tím se jejich problémy mohly zhoršit. Během pandemie hrála velkou roli i sociální a finanční stránka. V domácím násilí se objevovaly samozřejmě i nějaké situační faktory spojené s covidem, kdy lidé museli zůstat doma na homeoffice a pak spolu museli fungovat 24 hodin v kuse. Kvůli tomu mohlo docházet ke konfliktům. Přece jenom člověk nemohl odejít z domu, a tím pádem se nemohl nijak vyventilovat třeba sportem nebo podobně. Osobně za sebe si myslím, že covid měl vliv na psychiku lidí a samozřejmě tam kde byly problémy, tak tam se to odrazilo.

Ze začátku to byl takový ten šok a strach a lidé měli tendenci se semknout. Bylo to pro nás lepší, protože lidé ze začátku striktně dodržovali nařízení. Mnoho lidí se bálo, rušili návštěvy a zůstávali doma. Myslím si, že potom po nějaké době to zase mělo narůstající tendenci. Když to vezmu v kontextu posledních 2 let, tak bych řekla, že ze začátku to bylo v pořádku, ale pak došlo k nárůstu. Pak se domnívám, že jak se lidé naučili spolupracovat nebo se třeba rozešli nebo tu situaci vyřešili jinak, tak došlo zas k poklesu. Člověk se také přizpůsobil pandemii a zhoršeným podmínkám, což také mohlo zapříčinit, že měly případy DN klesající tendenci.

K zjištění DN dochází vždy skrz oznámení?

Například u nebezpečného pronásledování si většinou všímám, že má v minulosti nějaké to přestupkové jednání v rámci občanského soužití. Jsou například situace, kdy máme nějaký vztah, ve kterém dochází k určité formě domácího násilí. Ta oběť odejde z toho vztahu, ale ten podezřelý nechce. Takže většinou tu oběť pak pronásleduje dál a snaží se ji získat zpátky. Mám pocit, že často to vztahové násilí lidé tolik neřeší, sice to nahlásí na policii, pak se třeba rozejdou, ale pak se k sobě vrátí a pokračují znova. Ono kolikrát nás potom nechtějí třeba obtěžovat. Často v tom figurují drogy nebo alkohol. Stává se, že policie přijede k případu s indikací DN a oběť hlídce řekne, že od pachatele odejde a odstěhuje se, ale když přijede policie podruhé, tak zjistí, že jsou zas spolu, protože ji partner například přesvědčil, že všechno zas bude dobrý. Potom už nechtějí volat policii, protože si přijdou hloupí, protože jim policie již řekla, ať odejdou a poskytla jim všechny informace. Proto to raději skousnou. Když se už potom definitivně rozejdou, tak se může stát, že po nějaké době jeden partner toho druhého začne pronásledovat a vyhrožovat mu, protože se nechce smířit s rozchodem. Pak se to dostane k nám, protože už to ty lidi obtěžuje, jelikož to v sobě už nějakým způsobem uzavřeli. Když potom vyslyším oběti tak říkají: „On mě mlátil, bylo tam domácí násilí, ale já jsem to neřešila a pak jsem to vyřešila tak, že jsem odešla z toho vztahu.“ A díky tomu se to potom dozvídáme o týrání zpětně. Spoustu těch skutků se k nám tedy nedostane a mám pocit, že toho vztahového násilí je mnohem více, než se dostane k nám.

Myslíte si, že pandemie ovlivnila oblast DN a fungování PČR?

Za mě si myslím, že oblast DN pandemie ovlivnila. Když jsem jezdila k případům, tak lidi zmiňovali, že musejí být doma, že jsou bez práce, že více konzumují alkohol a kvůli tomu se i více hádají. Někaké ty problémy se tam podle mě prohloubily, ale to bylo ze začátku pandemie. Nemluvím o prvním, druhém či třetím měsíci. V té době to bylo takové, že to lidi víc stmelilo nebo celkově si pomáhali, šili se tady roušky a podobně, ale po nějaké době už to nejspíš bylo na ty lidi dlouhé a nějaké problémy se začaly objevovat. Myslím si, že se to odrazilo hlavně na těch vztazích, kde už nějaké ty problémy nebo predikce byly například ten alkohol a podobně. U takových případů se to mohlo odrazit více.

Co se týče fungování piliřů pomoci, to nedokážu posoudit, ale myslím si, že jejich fungování pandemie ovlivnila taky. Jelikož nebylo možné se setkávat osobně či chodit a nabízet své služby. Všechno bylo online či na telefonu. Myslím si, že posouzení z očí do očí, když toho člověka vidíte a posloucháte, funguje mnohem lépe, než když vše dojednáváte po telefonu. Takže tam si myslím, že to taky asi bylo na nějakou dobu ochromené, ale to neposoudím. My jako policie jsme fungovali bez rozdílu, jestli pandemie je nebo ne. Případy byly a my jsme museli vyjíždět.

Nějaké Vaše zkušenosti s DN v době pandemie?

Mám teďka jednu slečnu, která říkala, že měla partnera, který ji týral a mlátil, ale tím, že prostě byla drogově závislá a měla nějaké negativní zkušenost s policií a zákonem, tak to neřešila a nehlásila. Sice se s ním rozešla, ale skončila zpět na ulici, kde brala drogy. Takže se k němu zas vrátila s tím, že na ulici je to špatné, ale s ním je to aspoň o 20 % lepší. „Nemusím být aspoň na ulici a žít se šlapáním.“ Je to smutný příběh a u takových příběhů potom nejsou piliře pomoci tolik nápomocné. Když jí řeknete, že existují azylové domy tak na vás kouká a říká: „Jo to existují, ale já nemám šanci se tam dostat.“ Nemá stálé zaměstnání, má drogovou minulost a už tam na ni koukají skrz prsty a volné místo radši poskytnou někomu s dítětem, kdo utíká z nějaké situace.

Taky si vzpomenu na další případ, kdy paní vysloveně zneužila týrání, protože se chtěla s partnerem rozvést. Chtěla od něj odejít i s malým dítětem. V tomto případě také figuroval alkohol. Docházelo k tomu tak, že když byla doma sama s tím dítětem, tak se opila. Když pak ten druh přišel z práce a našel ji tam opilou tak ji tam prostě zmlátil. To ho samozřejmě neospravedlňuje, ale on říkal: „Prostě nechám doma ženu s dítětem ročním, vrátím se a ona je opilá. Tak prostě do mě přišel vztek, že tím ohrožuje naše dítě a podobně.“ Takže ona potom odešla a říkala, že je týraná, ale to se v rámci vyšetřování nepotvrdilo. No a neměla kam jít, tak nahlásila, že ji manžel týrá. Díky tomu se jí chytlý pomocné organizace, dostala místo v azylovém domě a další odbornou pomoc. Tak si myslím, že ten institut docela zneužila.

5.2.8 Rozhovor s příslušníkem SKPV PČR

Ovlivnila pandemie výkon Vaší práce? Popřípadě jak?

Z počátku musím uvést, že odpovědi na kladené otázky jsou čistě subjektivního názoru, nejsou podložené statistikami.

Pandemie zcela určitě ovlivnila výkon služby. Osobně mohu konstatovat, že během pandemie došlo k poklesu trestné činnosti, za což pochopitelně mohla vládní nařízení (lockdown, zákaz konzumace alkoholu, zákaz „vycházení“ a jiné). Tím pádem došlo k poklesu násilné trestné činnosti, na kterou se mé služební zařazení zabývá. Pokles násilné trestné činnosti byl jen ze začátku pandemie, nebyl po celou dobu.

Pracovní činnost byla ovlivněna i přímým výkonem služby, kdy mimo jiné i příslušníci služby kriminální policie a vyšetřování byli vysláni do ulic k posílení hlídkové služby, provádění kontrolování případného protiprávního jednání.

Práce byla ovlivněna z více faktorů, jako první mohu zmínit pohled náročnosti na výkon služby, ze standardní 8 hodinové denní služby, byla služba rozšířena i na více jak 16 – ti hodinový, přímý výkon služby. Stejně tak byla ovlivněna „morálka mužstva“ (týmu), jelikož oddělení bylo rozděleno na dvě skupiny, mezi kterými postupně vznikala rivalita. Došlo k „oslabení“ sociálních vztahů mezi kolegy.

V neposlední řadě musím uvést, že náročnost a zpracování nápadu trestné činnosti (násilného charakteru) byla složitější, a rovněž z toho důvodu plánování úkonů v trestním řízení s tím spojeném omezeném kontaktu s kolegy ale i veřejností.

Jaké jsou Vaše znalosti a výcvik v oblasti DN?

Osobní zkušenosti – zpracování, prověřování trestné činnosti (zejména §199 tr. Zákoníku), převážně čerpám z osobní zkušenosti, kterou jsem zažil během výkonu služby.

Absolvování školení v oblasti domácího násilí, absolvování kazuistik.

Zaznamenali jste nějaké změny v oblasti DN v době před pandemií a při pandemii SARS-CoV-2?

Jak se uvedeno výše, ze začátku pandemie došlo k celkovému poklesu trestní činnosti, takže ze začátku pandemie došlo i k úbytku domácího násilí, respektive prověřování §199 tr. Zákonníku.

Zhruba po půl roce, kdy vypukla v České republice pandemie, došlo k nárůstu prověřování domácího násilí. Celkem logickou dedukcí, lze vyvodit příčinu, kterou měla opět vládní nařízení. Lidé (partneři) byli více doma, ve společné domácnosti, docházelo k nárůstu prověření soužití mezi partnery, popřípadě prověření domácího násilí. Opět z osobního pohledu, mohu konstatovat, že došlo k většímu počtu rozpadu partnerství.

Jaký si myslíte, že měla pandemie dopad na oblast DN?

V obecné rovině mohu uvést, že možným dopadem by mohlo být větší zapojení Policie ČR do partnerských sporů.

V obecné rovině, v době před pandemií lidé žili svým životem (práce, společenské akce, kulturní akce, sportování, koníčky), většina lidí si domů přišla jen vyspat, společný čas (v kruhu rodinném, partnerském) trávili minimálně. Kdežto v době pandemie nastal pravý opak, většina lidí byla doma, kulturní, společenské akce nebyly, sportovní centra byla zavřená, lidé nikam nechodili, nemohli a s partnery (rodinou) trávili většinu času dom, což se zkrátka, někde tato razantní změna musela projevit.

5.2.9 Rozhovor s pracovníkem intervenčního centra

Jaká je Vaše úloha v rámci intervenčního centra (dále jen „IC“)?

IC je nezisková organizace spadající pod Magistrát hlavního města Prahy. IC je zřízeno ze zákona, protože v roce 2007 dostala PČR pravomoc vykázat násilnou osobu ze společného obydlí. Na základě toho vznikly IC, aby se vlastně měli kam ohrožené osoby obrátit pro pomoc. Já jsem klíčový sociální pracovník a v podstatě dá se říct, že jsem takový jakoby průvodce pro toho klienta po celou dobu poskytování této služby. V našem IC jsme 4 klíčoví sociální pracovníci. Máme vždycky služby na telefonu, kde se točíme.

Když klient zavolá, tak my si ho objednáme na schůzku, na které je vždycky teda sociální pracovník, který je pro toho klienta jakoby styčný důstojník. Vlastně na té první schůzce jsou vždy přítomni dva pracovníci. Je to kvůli tomu, aby se klientovi dostalo maximum informací a podpory. Sociální pracovník mapuje s tím klientem jeho situaci a pak vlastně stanovujeme nějakou zakázku, na které se prostě dále společně pracuje. Zakázkou mohou být různé věci, jako jsou například nějaké bezpečnostní plány, tak vlastně i příprava nějakých návrhů. Nejčastěji se tedy jedná o návrh na předběžné opatření nebo na jeho prodloužení na ochranu před domácím násilím, podání žaloby či rozvod. Ohledně předběžného opatření, o tom se dozvídáme od policie, protože nám má povinnost poslat do čtyřadvaceti hodin od toho vykazání úřední záznam a my máme následně povinnost kontaktovat ohroženou osobu po tom vykazání a nabídnout jí naše služby. Takže sociální pracovník kontaktuje toho klienta a nabídne službu. Zda ji využije či ne, je už na klientovi. Sociální pracovník vede tu dokumentaci a pomáhá při jednání s úřady, například s policií, se soudem atd. Pokud to ta situace vyžaduje či to klient potřebuje, tak můžeme zajistit doprovod na tyto instituce, pakliže by potřeboval podporu při podávání trestního oznámení či při komunikaci s úřady o dávkách. Vlastně vedeme případ každého klienta od začátku až do konce. Vždy si stanovujeme fakta a cíle, které jsou potřeba řešit dle toho klienta. Posléze navrhujeme nějaké možnosti, ale vždy je na klientovi, jak to určí. My nikoho k ničemu nenutíme. Avšak například v případech, ve kterých figurují i děti a klient má posunutý práh toho, co je pro ně bezpečné a co už není, máme povinnost kontaktovat OSPOD.

Jaké jsou Vaše znalosti a vycvik v oblasti DN?

V IC jsem sociální pracovník už od roku 2013 a předtím jsem pracoval v organizaci Magdala, která se taky zabývá domácím násilím.

Ovlivnila pandemie Výkon Vaší práce?

My jako IC jsme fungovali stále. Byli jsme rozdělení na týmy, ale naše služba fungovala neustále. Hodně se naše komunikace přesunula na online či telefonickou formu. Musela to ale dovolovat situace a my jsme museli vědět, že jsou klienti v bezpečí. Teprve pak jsme domlouvali online konzultace. Co můžu říct, že hodně lidí využívali psychologickou telefonickou pomoc. Po vykazání jsme hodně domlouvali osobní konzultace za dodržení

všech bezpečnostních podmínek, protože lidé byli hodně v krizi. V rámci své práce pomáhám se sepisováním návrhů na předběžné opatření na ochranu před domácím násilím a tam prostě u kompetence důkazů a sepisování návrhů bylo důležité, aby v nás lidé měli tu oporu a jako úplně to po telefonu řešit nešlo. V průběhu pandemie bylo také složitější, že lidé neměli kam odejít a navštívit nás. Bylo pro ně složité se vymluvit, že jdou třeba k doktorovi nebo že třeba doprovázejí děti na kroužek, když bylo vše ochromené. Jsme vázáni mlčenlivostí z nějakých bezpečnostních hledisek a i klienti nesdělují, že s námi spolupracují, takže jsme se v průběhu pandemie hodně zamýšleli i nad bezpečnostními plány a jak v těch chvílích postupovat. Obtížnější bylo sehnat návazné služby jako třeba azylové domy. Bylo těžší tam dostat klienty z důvodu karantén a jiných opatření. I když se azylové domy hodně snažily. Co se týká dávek pro oběti DN, tak úřady byly hodně ochromené.

Domníváte se, že v průběhu karanténních opatření byla míra ohrožení obětí DN vyšší než po rozvolnění opatření?

Vlastně byl ochromený společenský život a vůbec spousta nejenom sociálních služeb, ale prostě i volnočasové aktivity a lidé prostě byli zavřený doma a neměli kam odejít. Frustrace byla i třeba ohledně toho, že partner řekl že: „Ten vir je výmysl!“ Takže se i lidé hodně dohadovali o tom, jestli je celá pandemie, a s ní spojená nařízení, výmysl nebo není. Děti, které jsou v domácnosti, ve které probíhá domácí násilí, měly během karantény také ztížený prostor v tom ohledu, že se nemohly svěřit třeba ve škole, protože probíhala online výuka. Navíc pro ty rodiče to bylo náročný skloubit práci a k tomu děti a online výuku. Tam to bylo problematické v tom, že lidé pořád trávili čas s tím člověkem, který jim ubližuje a nebyl moc prostor hledat zdroje či pomoc, což po rozvolnění opatření jde snáze.

Jaký si myslíte, že měla pandemie dopad na oblast DN?

K té otázce jaký měla pandemie dopad na oblast domácího násilí. My jsme vlastně vnímali, že třeba co se týká počtu klientů, že jsme neměli žádný brutální nárůst. Avšak vzrostla intenzita násilí a začalo se i více objevovat sexuální násilí. Incidenty byly brutálnější, než jsme byli zvyklí. Incidenty byly brutálnější, než jsme byli úplně zvyklí. Přestože jsme měli i nové případy, tak většina byla takových, že už tam nějaký problém

byl před pandemií. Ten covid to pak jen podtrhl, protože lidé neměli úniku a museli spolu trávit ještě víc času. V čem se objevil problém, bylo třeba předávání dětí. I když ty rodiče třeba spolu nebyli, tak vznikaly konflikty na základě předávání dětí. Lidé se vymlouvali, že je dítě v karanténě a odmítali ho vydat. Hodně se v takových situacích argumentovalo covidem a opatřeními. Dost lidí ztratilo finanční jistotu v souvislosti s tím, v jakém oboru pracovali, což se taky promítalo ta nejistota ohledně financí a existencionální problémy v prohlubování závislosti na té násilné osobě. Také byl problém, že bylo mnohem těžší získat a vůbec najít informace o DN a nějaké pomoci a to si myslím mohlo oblast DN taky negativně ovlivňovat.

5.3 Výsledky rozhovorů

Tabulka 7 - výsledky rozhovorů (zdroj vlastní)

Respondenti	Jak ovlivnila pandemie výkon Vaší práce?	Jaké jsou Vaše znalosti a výcvik v oblasti DN	Zaznamenali jste nějaké změny v domácím násilí při pandemii SARS-CoV-2?	Jaký myslíte, že měla pandemie dopad na oblast domácího násilí?
Metodik profesního vzdělávání PČR	"Vytvořili jsme projekt "neodkládej to" v reakci na pandemii. Chtěli jsme šířit osvětu o DN přes sociální sítě, aby byla přístupná všem."	"Já osobně jsem byl lektorem základní odborné přípravy 7 let."	"Větší kontrolu kvůli karanténě považuji za jedno z možných rizik, protože cílem násilné osoby je získat moc a kontrolu nad ohroženou osobou."	"Větší kontrolu kvůli karanténě považuji za jedno z možných rizik, protože cílem násilné osoby je získat moc a kontrolu nad ohroženou osobou."
příslušník prvosledové hlídky PČR	"Výjezdy k domácímu násilí mi přijdou velice podobné jako před pandemií. Jediné, co mohu s určitostí říct, je, že se zvýšila četnost výjezdů."	"Prošel jsem základní odbornou přípravou - ZOP, zkušenosti z výjezdů."	"Vzhledem k zavřeným podnikům se více pilo doma, což mohlo zapříčinit konflikty."	"Jediné, co mohu s určitostí říct, je, že se zvýšila četnost výjezdů."
příslušník prvosledové hlídky PČR	"Samotné případy mi přišly podobné jako před pandemií."	"Kromě zopky jsem pochytil nejvíce na výjezdech."	"Kdybych to měl shrnout, nejčastější důvody byly finanční problémy, alkohol a ponorková nemoc."	"Výjezdy k DN jsme měli i před pandemií, ale při karanténě toho bylo víc. To jsme měli třeba 6 výjezdů za 12hodinovou směnu jen k připadlým DN."
příslušnice PMJ PČR	"Lidé byli v té době dost proti policii, kvůli pandemii."	"Osobně jsem spíš nastřádala zkušenosti z toho, kam jezdíme a co vidíme. Často mi pomáhají starší kolegové s jejich zkušenostmi, nebo když to posléze řešíme s místním oddělením."	"Věřím, že v té době, jak lidé byli doma, tak se to zvýšilo. V té době se hodně lidí rozházelo a hodně se napadali. Často byly hádky, ale i fyzické násilí stouplo. Někjaké útoky byly opravdu brutální."	"Karanténa DN rozhodně nepomohla."
dvoučlenná hlídka MO PČR	"Samotné výjezdy fungovaly stejně jako před pandemií."	"Výcvik a školení jsem měla jen na ZOPCE, ale samozřejmě jsou semináře, na které se můžeme přihlásit."	"Rozhodně u mých výjezdů hrál alkohol roli u těch osob, které se dopouštějí násilí vůči nějaké jiné osobě v domácnosti."	"Já bych řekl, že konfliktů v domácnosti bylo víc. Lidé si hodně lezli na nervy, ale domnívám se, že minimálně u mých služeb nedocházelo k navyšování počtu vykázaní."

Tabulka 8 - výsledky rozhovorů (zdroj vlastní)

Respondenti	Jak ovlivnila pandemie výkon Vaší práce?	Jaké jsou Vaše znalosti a výcvik v oblasti DN	Zaznamenali jste nějaké změny v domácím násilí při pandemii SARS-CoV-2?	Jaký myslíte, že měla pandemie dopad na oblast domácího násilí?
příslušník MO PČR	"Pandemie rozhodně ovlivnila výkon policejní práce a to nejen v oblasti domácího násilí."	"Seminář v rámci základní odborné přípravy při nástupu k Policii, následně získávání zkušeností z praxe."	"Určitě ano, vzrostl počet výjezdů k obyčejným hádkám v domácnostech."	"Na jedné straně je zde vyšší ohrožení osob a vyšší četnost incidentů, na druhé straně Policie získala více informací a mohla těmto osobám lépe pomoci."
Příslušník SKPV PČR	"Pandemie měla vliv na náročnosti na výkon služby + byla ovlivněna „morálka mužstva“"	"Dlouholeté osobní zkušenosti + Absolování školení v oblasti domácího násilí, absolvování kauzistik."	"Osobně mohu konstatovat, že během pandemie došlo k poklesu trestné činnosti, za což pochopitelně mohla vládní nařízení."	"V obecné rovině mohu uvést, že možným dopadem by mohlo být větší zapojení Policie ČR do partnerských sporů."
Příslušnice SKPV PČR	"My jako policie jsme fungovali bez rozdílu, jestli pandemie je nebo ne. Případy byly a my jsme museli vyjždět."	"Když jsem přišla na MO, tak tak jsem chodila na výcviky a semináře a snažila se v rámci práce dostávat k řešení těchto případů."	"Když jsem jezdila k případům tak lidi zmiňovali, že musejí být doma, že jsou bez práce, že více konzumují alkohol a kvůli tomu se i více hádají."	"Za mě si myslím, že oblast DN pandemie ovlivnila."
pracovník IC	"My jako IC jsme fungovali stále. Byly jsme rozděleny na týmy, ale naše služba fungovala neustále. Hodně se naše komunikace přesunula na online formu či telefonicky."	"V IC jsem sociální pracovník už od roku 2013 a předtím jsem pracoval v organizaci Magdala, která se taky zabývá domácím násilím."	"Vnímali jsme, že třeba co se týká počtu klientů, že jsme neměli žádný brutální náříst. Avšak vzrostla intenzita násilí a začalo se i více objevovat sexuální násilí."	"Incidenty byly brutálnější, než jsme byli zvyklí. + Mohlo docházet k prohlubování závislosti na násilné osobě."

6 DISKUZE

Při řešení DN je důležité si uvědomit, že se jedná o velice specifický jev. Jeho typickým rysem je, že se odehrává za zavřenými dveřmi a uskutečňuje ho osobnost s násilnými sklony. Vzhledem k těmto specifickým faktorům je jeho následné odhalení velice komplikované. Těžko se odhaluje čin, který se odehrává za zavřenými dveřmi, skryt před zraky možných svědků, kdy násilná osoba využívá svou sílu k získání a udržení moci nad ohroženou osobou. Oběť prožívá zmatek, strach a mnoho dalších pocitů, které jí brání v možném nahlášení problému. Často trvá i několik let, než se oběť rozhodne osobně vyhledat odbornou pomoc. S tímto tvrzením souhlasí i metodik profesního vzdělávání, který tento fakt uvedl ve svém rozhovoru. V posledních letech se k problému DN přidala celosvětová krize v podobě pandemie SARS-CoV-2. Ta přinesla do života současné společnosti mnoho změn. Strach z onemocnění, vládní nařízení, která omezovala sociální kontakty, či v zaměstnání nařízený home-office. Všechny tyto faktory přinesly do rodin mnoho nových stresových situací. Proto také v průběhu pandemie řada odborníků či médií varovala před možným zvýšením DN (Čírtková, 2021). Opravdu však došlo k nárůstu případů DN? V analytické části této práce jsme analyzovali statistická data případů spojených s DN a následně jsme porovnávali období před pandemií a při pandemii. Poté jsme vedli rozhovor s 8 pracovníky organizací podílejících se na pomoci obětem DN. V diskuzi se zaměříme na otázku „Jak ovlivnila pandemie oblast DN na našem území?“ a také na možné doporučení pro oblast DN v době přetrvávající krize.

Zaměříme-li se na statistická data o výjezdech příslušníků PČR k případům s indikací DN za časové období od 1. ledna 2019 do 31. prosince 2021, tak zjistíme, že během vyhlášení nouzového stavu 12. března 2020 až do jeho ukončení 17. května 2020 razantně stoupl počet celkových výjezdů k takovým případům. Tyto závěry potvrzují i rozhovory s příslušníky prvosledových hlídek PČR, kteří se shodují na tom, že během pandemie došlo k nárůstu oznámení s indikací DN. V roce 2021 naopak došlo ke snížení počtu výjezdů k těmto případům. Na rozdíl od počtu výjezdů v roce 2020 došlo k celkovému poklesu o 9,5 %. Příslušník prvosledové hlídky to zdůvodňuje následovně: „*Při karanténě jsme skoro na všechny výjezdy jeli někam do společného obydlí, ale jak docházelo k zmírnění opatření, tak lidé mohli zas chodit do hospod a místo doma se rvali venku.*“ Tím pádem už nemuselo docházet k tak častým konfliktům v domácnostech.

Lidé měli možnost ve většině případů odbourat stres způsoby, na které byli zvyklí v době před karanténou.

Ze statistik dále vyplynulo, že muži jsou častěji v pozici agresora a ženy v pozici oběti. Což se shoduje se závěry z rozhovorů s respondenty z řad PČR, se kterými jsme vedli rozhovor o výjezdech k případům s indikací DN. I další výzkumy se v tomto směru shodují. Například v národním průzkumu o DN (Murray A. and Streus, Richard J. Gelles, 1998), kde se zabývali násilím v rodině, zjistili, že z jednoho miliónu zkoumaných případů násilí mezi intimními partnery bylo 85 % z nich spácháno muži. Jak uvádí oslovené policejní hlídky, často bývá velice složité vyhodnotit situaci na místě. *„Přijedeme k události, kde se aktéři hádají, což pro nás bývá často velice diskomfortní a k ruce máme jen vlastní zkušenosti, vědomosti a sadu otázek SARA-DN. Poté se musíme na základě krátkých výpovědí rozhodnout, zda se jedná o případ DN či nikoli.“* Respondenti se shodují v tom, že velkou pomocí při řešení a odkrývání latence DN byly v době pandemie sousedé. Příslušník MO uvádí: *„Oznamovateli domácího násilí většinou nejsou ohrožené osoby, ale osoby z okolí, jako jsou sousedé.“* Lidé museli kvůli vládním nařízením zůstat doma a díky tomu si mohli všimnout, že se u sousedů častěji ozývají hádky či rány. I G. Callister (Callister, 2002) ve své publikaci Family Violence and Child Protection zjistil, že sousedé tvoří jednu z největších skupin oznamovatelů případů DN. Během rozhovorů s příslušníky PČR byly řečeny také nejčastější ukazatele, které policisté sledují při rozhodování o DN. Jedná se například o to, když se násilník dopustí fyzického útoku vůči oběti, celkové chování a postoj násilníka či zda je násilník pod vlivem nějaké omamné látky. Mezi jeden z nejdůležitějších faktorů také patří samotná výpověď obou stran a jejich odpovědi na otázky SARA-DN. S těmito závěry přišel ve svém výzkumu „Victims' perceptions of police response to domestic violence incidents“ i Ida M. Johnson (Johnson, 2007). V tomto výzkumu se zabýval tím, jak oběti DN vnímají reakce policistů při řešení DN, a mimo jiné zjistil, že rozhodnutí policistů o DN bývá ovlivněno řadou faktorů, mezi které spadají výše uvedené. Během období pandemie se příslušníci při řešení případů s indikací DN opětovně dostávali do situací, kdy buď násilník nebo ohrožená osoba jednali pod vlivem alkoholu. Národní ústav duševního zdraví (dále jen „NUDZ“) ve své zprávě uvedl, že během pandemie výrazně vzrostlo nárazové pití u obyvatel ČR. Podle studie týmu Dr. Petra Winklera se až o 60 % zvýšil počet osob, které konzumují častěji větší dávky alkoholu. Díky tomu se podle nich zvyšovala míra agrese násilných osob. (NUDZ, 2021) To, že existuje souvislost mezi

alkoholem a agresí, tvrdí i ve své publikaci „The alcohol-aggression relationship and differential sensitivity to alcohol. Aggressive Behavior“ Robert O. Phil (Phil, 2003). I přes různá ochranná opatření nařízená pro zamezení šíření nákazy se však oslovení policisté shodují na tom, že výjezdy k incidentům s indikací DN fungovaly stejně jako před pandemií. To, že výjezdy příslušníků PČR fungují stejně jako před pandemií, uvádí ve své výzkumné zprávě i dvojice autorek Mgr. Blanka Nyklová, Ph.D. a Mgr. Dana Moree, Ph.D. (výzkumná zpráva, 2021)

Avšak při analýze policejních výjezdů musíme brát v potaz, že tato data pouze zaznamenávají, v kolika případech policisté ve svých spisech založili úřední záznam o incidentu se znaky DN. Ten mají povinnost založit pokaždé, když jedou na událost, jež se stala ve společném obydlí, ať už tam zjistí cokoli. Tato čísla nám ukazují, v kolika případech byla hlídkám oznámena událost s indikací DN, ale neříká nám, kolik z těchto událostí opravdu spadá pod DN. Z rozhovorů s příslušníky hlídek PČR vyplývá, že jen zlomek z těchto případů je klasifikován jako případ DN. To potvrzuje i nový ukazatel statistických dat. Ukazuje nám, že v měřeném časovém úseku od 1. července 2021 do 22. března 2022 bylo z 6 057 výjezdů s incidentem DN vyhodnoceno jako DN 931, čili „pouhých“ 15,4 % z celkového počtu. (PČR, 2022).

Ve většině případů, kdy policisté rozhodnou o tom, že se jedná o DN, dochází následně k vykázání násilné osoby. Z poskytnutých dat jsme zjistili, že až v 70 % z těchto případů zvolí policie institut vykázání jako možné řešení. Valnou část zbylých případů DN, kdy k vykázání nedochází, tvoří situace, kdy má ohrožená osoba možnost společné obydlí opustit a jít například k rodině.

Pro PČR je vykázání bráno jako hlavní nástroj pro řešení DN a ukazatel toho, zda se v jednotlivých situacích o DN jedná či nikoli (výzkumná zpráva, 2021). Vzhledem k vyostřené situaci a postupnému hlášení navyšování případů DN po celém světě se dalo očekávat, že i tento policejní údaj o DN na našem území bude stoupat. Avšak realita je jiná. Námi analyzovaná data svědčí o postupném snižování těchto případů během období pandemie. Zjistili jsme, že v roce 2020 došlo k poklesu o 6,1 %. Druhý rok pandemie nám také nepřinesl navýšení počtu vykázání, ale došlo zde k poklesu případů, tentokrát dokonce o 23,9 %, jak bylo uvedeno v grafu č. 6. Námi vypočítaná trendová linie taktéž signalizuje mírný pokles v průběhu zkoumaného období. I sami policisté hovoří o tom,

že i přestože k násilí a výjezdům k případům ve společném obydlí docházelo více, tak k samotnému aktu vykázaní ve většině situací nedošlo. Člen hlídky MO uvádí: „*Já bych řekl, že konfliktů v domácnosti bylo víc. Lidé si lezli na nervy, ale myslím si, že minimálně u mých služeb nedocházelo k statistickému navyšování vykázaní.*“ I další výzkumné zprávy uvádějí, že k navyšování počtu vykázaní během pandemie nedocházelo (ASPIC, 2021; výzkumná zpráva, 2021).

Metodická příručka č. 1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové police Policejního prezidenta České republiky k realizaci ZP PP č. 166/2009 o provádění vykázaní definuje vykázaní jako „*Využití oprávnění policisty, na základě něhož je násilná osoba povinna na dobu 10 dnů opustit společné obydlí a jeho bezprostřední okolí, zdržet se vstupu na tato místa a zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou.*“ Vykázaní trvá 10 dnů ode dne jeho provedení a nelze jej zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby. Dle osobních zkušeností oslovených policistů dochází však často k jeho porušení. Nedochází k němu pouze ze strany násilníka, ale jsou i případy, kdy k porušení dojde i ze strany ohrožené osoby. Zkušenosti policistů s vykázaním a DN jsou například takové: „*Často jsme jezdili na případy, které se opakovaly, ale jak ty ženy nevyhledají samy pomoc nějakého psychologa nebo interventy, tak jsou v tom zacyklený tím stylem, že já jsem je za týden od vykázaní potkala s tím chlapem, jak se drží za ruku a jdou po ulici.*“ nebo „*Ty ženský to nahlásí v první chvíli, že se toho chlapa bojí a chtějí to řešit. V tom okamžiku, kdy jsou zraněný nebo ohrožený a mají v sobě nastřádané emoce a chtějí to dát ven. Jenže my pak odejdeme. Chlap přijde zpátky, vezme kytky, omluví se a ona ho vezme zpět a je celý kolotoč nanovo.*“ Nezávisle na sobě jsme se v rámci naší práce setkali s popisováním tzv. cyklu násilí. Tedy s jevem, kdy násilník střídá své chování dle momentální fáze vztahu. V situaci, kdy dojde k bodu zlomu a oběť se chce vymanit z neustálého kolotoče násilí, změní násilník chování. Začíná se oběti omlouvat, kupovat dárky či říkat, jak se změní. Tento jev popisuje ve svých publikacích mnoho autorů (Čírtková; Ševčík; BKB; Profem; Walker a další). Policisté potom popisují situace, kdy dojde k porušení vykázaní a samotná oběť za to může být potrestána.

L. Čírtková mimo jiné ve svém článku v měsíčníku Právo a rodina uvádí, že „*Čísla si nepamatují, jak vznikla.*“ (Čírtková, 2021) Ze statistických dat nedokážeme vyčíst, zda se ve vztahu vyskytl nový případ DN či došlo k eskalaci situace, která probíhala již v době před pandemií. Tato data nám odhalují pouze počty řešených případů DN, ale ne jejich

historii. Trošku světla nám do této problematiky přináší rozhovory s příslušníky PČR, kteří tvrdí, že vyjížděli ke stejným domácnostem před i při pandemii či v jiných případech docházelo k eskalaci. Jedná se ale pouze o malé procento zkoumaných výjezdů. Bylo by vhodné navázat kvantitativním výzkumem, ve kterém by se například oslovil větší počet příslušníků PČR a pomocí dotazníkového šetření by se zjistila historie případů. Otázkou také zůstává, zda si přejeme, aby se statistická čísla o DN zvyšovala či snižovala. Incidents DN se odehrávají za zavřenými dveřmi, jsou tudíž často skryté jak před veřejností, tak před blízkým okolím. Nevíme jednoznačně, zda docházelo k situacím méně či více. Mohlo se stát, že lidé měli tendenci více nahlašovat takovýto typ oznámení či policie pracovala lépe, a tudíž se vyřešilo více případů. Nebo se naopak mohlo stát, že bylo více případů, jen je někdo nenahlásil či se na ně zatím nepřišlo. Tato čísla tedy nejsou jednoznačným ukazatelem toho, zda v době pandemie došlo k nárůstům DN či nikoli. Odhalují nám však aspoň částečně oblast DN v rámci pandemie.

Podle zkušeností příslušníků MO spadá většina případů DN do přestupkové roviny. Takovéto situace se posléze řeší blokovou pokutou či vykázáním. Když MO zjistí, že by se mohlo jednat o týrání osoby žijící ve společném obydlí, vyrozumí Službu kriminální policie a vyšetřování (dále jen „SKPV“). Ti posléze případ přeberou a vyšetří. Příslušnice SKPV ve svém rozhovoru uvedla: *„Když případ dospěje do trestného činu, tak mi už vidíme, že tomu v minulosti zpravidla předcházelo několik oznámení.“* Díky tomu vyšetřovatel zjistí, že již v minulosti docházelo k nějakým incidentům. Tato zjištění posléze mohou pomoci k naplnění znaků dlouhodobosti či eskalace. Z rozhovorů dále vyplývá, že podání trestního oznámení obětí bývá zpravidla běh na dlouhou trať. Oběti z mnoha důvodů zdržují oznámení o týrání. Často pocítují hanbu, vinu, strach z partnera nebo ekonomické či sociální ztráty. Dochází i k situacím, kdy oběť své oznámení na poslední chvíli stáhne a pak od něj ustupují. K těmto závěrům došla ve své práci *„Domestic Violence and the Criminal Justice System: An Overview*, ve které zkoumala systém trestního soudnictví v oblasti domácího násilí i Edna Erez (Erez, 2002)

Ze statistických dat o počtu registrovaných a následně objasněných případů trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí na časové ose od 1. ledna 2019 do 31. prosince 2021 nám vyplývá, že během celého zkoumaného období dochází k periodickému opakování. Každý rok ve zkoumaném období dochází během vánočních svátků k razantnímu poklesu registrovaných i objasněných případů. Tento jev objasňuje ve svém

rozhovoru příslušnice SKPV: „*Nevím, jestli se lidé snaží být více tolerantní. Měla jsem třeba případ znásilnění, kde bylo i ublížení na zdraví. Pamatuji si, že oběť ze začátku říkala, že jí doma její druh týrá, ale posléze oznámení stáhla s tím, že budou Vánoce a nechce je dětem kazit.*“ Pro oběti s dětmi jsou Vánoce období, ve kterém zpravidla ustupují od oznámení o DN s tím, že pro děti nechtějí kazit vánoční atmosféru. Tento pokles oznámení však neznamena, že k případům DN během tohoto období nedochází. Nedávný výzkum S. Boutilier „*The Connection between Professional Sporting Events, Holidays and Domestic Violence in Calgary, Alberta*“ (Boutilier, 2017) odhalil fakt, že velké svátky, do kterých spadají například Vánoce či Nový rok jsou spojené s výrazným nárůstem domácího násilí. Stejný fakt uvádí na svých stránkách i T. Hoffman (Women Against Crime, 2022).

Z grafů č. 4 a 5 dále vyplývá, že v roce 2019 bylo registrováno a následně objasněno více případů než v období pandemie. Během prvního roku pandemie jsme zaznamenali pokles o 17,4 % u registrovaných případů a u objasněných případů dokonce o 34,2 %. V druhém roce pandemie jsme opět zaznamenali pokles cca o 6,5 % jak u registrovaných, tak u objasněných případů. Přestože výpočty potvrdily, že během období pandemie docházelo k postupnému klesání počtu případů, tak trendová linie v grafech č. 4 a 5 signalizuje mírný nárůst. Tento jev můžeme odůvodnit tím, že každoroční růst počtu registrovaných a objasněných případů týrání osoby žijící ve společném obydlí je vždy větší než její následný propad.

Je důležité si uvědomit, že každé DN není oznámeno jako týrání osoby žijící ve společném obydlí. Často se různé případy začnou řešit jako trestný čin s jinou skutkovou podstatou a až následné vyšetřování a výsledky oběti odhalí, že v minulosti té osoby docházelo k DN. Není nám známo, kolik případů DN se mohlo řešit například jako ublížení na zdraví či nebezpečné pronásledování. V rozhovoru s příslušnicí SKPV vyšlo najevo, že: „*Například u nebezpečného pronásledování si většinou všímám, že má v minulosti nějaké to přestupkové jednání v rámci občanského soužití. Jsou například situace, kdy máme nějaký vztah, v kterém dochází k určité formě domácího násilí. Ta oběť odejde z toho vztahu, ale ten podezřelý nechce. Takže většinou tu oběť pak pronásleduje dál a snaží se jí získat zpátky.*“ Jednou z nejčastějších obětí nebezpečného pronásledování je bývalý intimní partner (Douglas, 2001). I odborná literatura připouští možnou souvislost mezi domácím násilím a nebezpečným pronásledováním. Například

L. E. Walker tvrdí, že: „*Většina násilných vztahů končí rozvodem, což ženu často vystavuje vyššímu riziku další újmy nebo skutečné smrti od okamžiku rozchodu až do doby 2 let po rozvodu.*“ (Walker, 1998).

V případech, kdy PČR vykáže násilnou osobu ze společného obydlí, má povinnost do 24 hodin kontaktovat IC a poslat této organizaci úřední záznam o případu. IC má následně povinnost kontaktovat ohroženou osobu a nabídnout jí jejich odborné služby. Kromě této činnosti funguje v rámci IC i tzv. nízkoprahový režim, kdy ohrožená osoba vyhledá pomoc IC samostatně. V době pandemie nedošlo v nízkoprahovém režimu IC k žádným velkým výkyvům v počtu kontaktů. V roce 2020 jsme zaznamenali nárůst o 1,88 %, načež v roce 2021 došlo k poklesu o 0,9 % (APIC, 2022). Pracovník IC uvádí: „*Vnímali jsme, že třeba co se týká počtu klientů, že jsme neměli žádný brutální nárůst. Avšak vzrostla intenzita násilí a začalo se i více objevovat sexuální násilí. Incidenty byly brutálnější, než jsme byli zvyklí.*“ Ke zvyšování počtu incidentů tedy z hlediska IC nedocházelo. Docházelo však k nárůstu závažnosti násilí. Ve výzkumu, který se zabýval zkušeností 15 000 australských žen s DN během počátečních fází pandemie, zjistili, že pro mnoho žen znamenal příchod pandemie i nástup či eskalaci násilí či zneužívání. (Boxall, 2020) V kontextu zachování pomoci obětem DN i během pandemické krize volili pomocné organizace často online formu. V dokumentu „*Domácí násilí v první a druhé vlně C19*“ autoři uvádí, že: „*V rámci ochrany obětí DN nebyla ze strany IC a dalších organizací žádná překážka, jelikož reagovaly na vyhlášená vládní opatření uzpůsobením své činnosti.*“ (APIC, 2021). To potvrdil i rozhovor s pracovníkem IC, který řekl: „*My jako IC jsme fungovali stále. Byli jsme rozděleni na týmy, ale naše služba fungovala neustále. Hodně se naše komunikace přesunula na online či telefonickou formu. Musela to ale dovolovat situace a my jsme museli vědět, že jsou klienti v bezpečí. Teprve pak jsme domlouvali online konzultace.*“ Ohrožené osoby tedy měly možnost využít distanční služby jako například telefonickou podporu, videohovory prostřednictvím Skype či Whatsappu, chat či e-mailovou komunikaci. Avšak v rozhovorech se setkáváme s názorem, že: „*Všechno bylo online či na telefonu. Myslím si, že posouzení z očí do očí, když toho člověka vidíte a posloucháte, funguje mnohem lépe, než když vše dojednáváte po telefonu.*“ V situacích, kdy ohrožené osoby nechtěly či nemohly použít tyto formy spojení, však nadále fungovaly osobní konzultace za dodržení všech bezpečnostních podmínek.

Jako poslední statistická data jsme analyzovali počty osobních konzultací BKB. Přestože zprávy po celém světě hlásily nárůst počtu telefonátů na linky pomoci, z naší analýzy vyšlo, že na našem území k nárůstu vyhledávání pomoci před DN nedošlo. Čísla z prvního roku pandemie dokonce ukazují pokles konzultací BKB o 18,15 %. Tento pokles řada odborníků vysvětluje různě. V tiskové zprávě BKB uvádí jako důvod poklesu strach z pandemie. „U lidí převládal strach z nemoci a neznámého, který všechny spojoval. Tudiž i za zavřenými dveřmi docházelo k soudržnosti.“ (BKB, 2021). I zkušenosti příslušnice SKPV hovoří podobně: „Ze začátku to byl takový ten šok a strach a lidé měli tendenci se semknout. Bylo to pro nás lepší, protože lidé ze začátku striktně dodržovali nařízení. Mnoho lidí se bálo, rušili návštěvy a zůstávali doma.“ V USA taktéž zaznamenali zejména v počátku karanténních opatření pokles v počtu kontaktů obětí DN. Poskytovatelé služeb v USA tento jev zdůvodnili následovně: „Tento pokles nebyl způsoben zejména tím, že domácí násilí samo o sobě v těchto prvních týdnech ubývalo, ale protože ohrožené osoby čelily složitějším překážkám v dosahu pomoci v průběhu pandemie.“ (Leigh, 2022). Jedním z cílů násilné osoby je získat kontrolu a moc nad ohroženou osobou. Během prvních měsíců pandemie byli lidé nuceni trávit většinu svého času zavření doma. Tím pádem měla násilná osoba větší možnost kontroly nad životem ohrožené osoby, která kvůli tomu mohla mít menší možnost pomoci. K. Usher ve své publikaci zmiňuje, že „COVID-19 se používá jako donucovací kontrolní mechanismus, kterým pachatelé uplatňují další kontrolu v násilnickém vztahu“. (Usher, 2020). Karanténu jako zvýšené riziko vidí i metodik profesního vzdělávání PČR, který ve svém rozhovoru uvedl: „Větší kontrolu kvůli karanténě považuji za jedno z možných rizik, protože cílem násilné osoby je získat moc a kontrolu nad ohroženou osobou. Doba, kdy ohrožená osoba není pod dohledem, nastává třeba v zaměstnání, a když byla ohrožená osoba nucena pracovat z domova, tak se přirozeně taková doba snižovala.“ S podobným závěrem přišla ve své publikaci „Danger in danger: Interpersonal violence during COVID-19 quarantine“ i M. Mazza. (Mazza, 2020). V určitém souladu s touto tezí jsou i zjištění z rozhovorů s příslušníky PČR. Při nich jsme zjistili, že i přes solidaritu a sounáležitost, kterou nám přinesla první vlna pandemie, docházelo v roce 2020 k nárůstu intenzity násilí a případů s indikací DN. To, že během pandemie vzrostla intenzita násilí v důsledku zavedených opatření, zjistila ve své zprávě i dvojice autorek Mgr. Blanka Nyklová, Ph.D. a Mgr. Dana Moree, Ph.D. (výzkumná zpráva, 2021).

Z grafu č. 7 můžeme vyčíst, že oproti roku 2020 došlo v roce 2021 k nárůstu počtu osobních konzultací BKB. Celkově v druhém roce pandemie konzultace narostly o 19,01 %. Tedy na hodnotu, které dosahovaly před pandemií. Když se zaměříme na trendovou linii za měřený časový úsek, uvidíme, že ke zvyšování konzultací během období pandemie tedy nedocházelo. Nárůst konzultací v 2021 vysvětlují odborníci z BKB následovně: „Novost hrozby vyprchala, dostavuje se únava, reakce lidí jsou diferencovanější. Více se prosazuje individualita. Tedy i povaha násilníků a tyranů. V druhé vlně se může předchozí týrání rychle vrátit do starých kolejí anebo nabrat ještě na větších obrátkách. Dlouhodobě totiž přetrvávají výrazné stresory.“ (BKB, 2021). Mezi další důvod nárůstu konzultací může patřit zmírnění opatření a návrat života do normality. Tím pádem mohla mít ohrožená osoba větší možnost kontaktovat centra pomoci. J. Leigh ve své práci “Are you safe to talk?": Perspectives of Service Providers on Experiences of Domestic Violence During the COVID-19 Pandemic“ popsala možné faktory ovlivňující nárůst kontaktů DN, mezi které zařadil například možnost lidí vrátit se k činnostem z jejich předpandemického života, větší potřeba zdrojů, které mohou podpůrné organizace nabídnout, a zvýšené pocity stresu. (Leigh, 2022).

Z rozhovorů s příslušníky PČR vyšlo najevo, že prohlubování znalostí a vědomostí v oblasti DN je čistě na individuálním zájmu každého z nich. Přestože řada respondentů souhlasí s tím, že se jedná o velice specifické téma, které se velice těžko hodnotí, tak zároveň přiznává, že se o DN učili naposledy jen povrchově na ZOP. K podobným závěrům došli i ve výzkumné zprávě „Násilí na ženách v souvislosti s COVID-19“ (výzkumná zpráva, 2021). Jak jsme se dozvěděli z rozhovoru s metodikem profesního vzdělávání PČR: „Momentálně vytvářím e-learningový kurz o domácím násilí, aby policisté nemuseli být vysíláni do vzdělávacího zařízení, ale aby mohli kurz absolvovat online z kanceláře.“ Ve vzdělávacím zařízení si tedy uvědomují problematiku tohoto fenoménu a snaží se zlepšit vzdělání příslušníků v této oblasti.

Domnívám se, že možné posunutí v rámci pomoci obětem DN by mohla být větší aktivita pomocných organizací na sociálních médiích, jako jsou Facebook, Instagram apod. Pracovník IC uvedl, že: „Také byl problém, že bylo mnohem těžší získat a vůbec najít informace o DN a nějaké pomoci.“ V moderní době, kdy skoro každý člověk vlastní mobilní telefon a má vytvořený účet na sociálních sítích, by to mohl být krok blíže k potenciálním obětem. Větší frekvence příspěvků a informací s tematikou DN na

přístrojích, které denně používáme, by mohla mít vliv na možné odhodlání k řešení tohoto problému. K podobným závěrům došel i pplk. Mgr. Ing. Vladimír Borský, MBA, LL.M., který spolu s policisty ZOP založil projekt „Neodkládej to“, který se snaží přenést informace a osvětu o problematice DN blíže veřejnosti. Svou činnost zaměřují především na internet a sociální sítě, kde pořádají bezplatné a anonymní webináře a živá vystoupení. (Neodkládej to, 2022) Podobnou cestou se vydala i organizace Profem, která na svém profilu zveřejňuje svou činnost.

Studie společnosti Moore „Analýza dostupnosti specializovaných sociálních služeb pro osoby ohrožené domácím a genderově podmíněným násilím v ČR“ odhalila skutečnost, že ČR nedosahuje doporučených kapacitních limitů azylových domů pro oběti domácího násilí. Jedná se o vážný problém, který je o to palčivější v době pandemie, kdy míra ohrožení obětí domácího násilí narůstá. To potvrzuje i pracovník IC, který ve svém rozhovoru uvedl, že: *„Obtížnější bylo sehnat návazné služby jako třeba azylové domy. Bylo těžší tam dostat klienty z důvodu karantén a jiných opatření“*. Může tedy nastat situace, kdy má oběť snahu odloučit se od násilné osoby, ale bohužel nemá kam jít. Domnívám se, že alespoň částečnou odpovědí na tento palčivý problém by mohly být v době pandemie hotely. Ubytovací zařízení patřilo v době pandemie k těm službám, které musely být dlouhou dobu zavřené (Vláda ČR, 2021). Hotely tedy představovaly dobře vybavenou, prostornou a hlavně nevyužitou plochu. V současné době vyhlásila vláda dotační program spojený s uprchlickou krizí (tisková konference, 2022). Myslím si, že kdyby byl vyhlášen obdobný program v době pandemie pro podporu obětí DN, tak by mohla vzniknout motivace pro majitele ubytovacích zařízení poskytnout své prostory jako azylový prostor pro oběti DN. Mohla by vzniknout spolupráce mezi těmito objekty a specializovanými azylovými domy, ve které by mohlo dojít k částečnému vzdělání personálu ubytovacích zařízení pro komunikaci s oběťmi, či by mohla být část specializovaných služeb poskytována distančně online formou.

7 ZÁVĚR

Předložená diplomová práce si kladla za cíl zjistit, jaký dopad měla pandemie SARS-CoV-2 a s ní spojená vládní opatření na oblast DN na našem území.

Zdrojem informací pro splnění cíle práce byla analýza statistických dat případů spojených s DN a poznatky z praxe, které nám v rámci rozhovorů poskytli příslušníci PČR a pracovník IC. Zjistili jsme, že pandemie SARS-CoV-2 mohla negativně ovlivnit vztahy uvnitř rodiny. V průběhu pandemie došlo k nárůstu násilných incidentů odehrávajících se ve společném obydlí, které byly spjaté s existenčními či finančními stresory. Tento nárůst se však příliš neodrazil v počtu případů DN, jelikož tyto incidenty často nenaplňovaly znaky DN. Respondenti se shodují v tom, že opatření spojené s pandemií se více odrazila u vztahů, které již před pandemií vykazovaly určité problémy. Dále bylo zjištěno, že jak PČR, tak IC účelně reagovala na vládní opatření a díky tomu byla schopna zajistit svou činnost i po čas pandemie.

V rámci práce byly stanoveny dvě hypotézy. Námi analyzovaná statistická data vyvracejí H1. Přestože v určitých obdobích pandemie došlo k nárůstu případů DN, za měřené časové období k celkovému navýšení nedošlo. H2 se v rámci rozhovorů potvrdila. Karanténa přináší větší ohrožení pro oběti DN, jelikož dochází k větší kontrole ze strany násilné osoby a snižuje se možnost sehnání pomoci pro ohroženou osobu. Spolu s větším ohrožením přinesla karanténa i větší možnost poznatků od blízkého okolí.

Na závěr bych chtěl podotknout určité znaky DN. DN se vyznačuje vysokou mírou latence a k oznámení zpravidla dochází až s určitým časovým odstupem. V rámci pandemie mohla přijít demotivace ohrožených osob oznámit DN. Oběti čelily větší kontrole ze strany násilníka, finančním a existenčním problémům či mohly mít negativní zkušenosti s PČR. Je tedy velice pravděpodobné, že v rámci pandemie mohlo docházet k DN, které pomáhající organizace či statistická data nebyla schopna zaregistrovat. Určité důsledky pandemie v oblasti DN proto odhalí až čas.

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

DN – Domácí násilí

PČR – Policie České republiky

BKB – Bílý kruh bezpečí

CoV – Koronavirus

PMJ – pohotovostní motorizovaná jednotka

ZOP – základní odborná příprava

MO – místní oddělení

OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí

NUDZ – Národní ústav duševního zdraví

SPKV – Služba kriminální policie a vyšetřování

IC – Intervenční centrum

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ABU HANIFA MD NOMAN, Mark D. Griffiths, Sajeda Pervin, Mohd Nazari Ismail, The detrimental effects of the COVID-19 pandemic on domestic violence against women, *Journal of Psychiatric Research*, Volume 134, 2021, Pages 111-112, ISSN 0022-3956,

ANDRLE, Pavel. Právní úprava postupu Policie České republiky v případech domácího násilí. *Dny práva–2010–Days of Law*, 2010.

APIC, autorský kolektiv. Domácí násilí v první a druhé vlně C19: analýza dat z dotazníkového šetření APIC v období Březen 2020 - Leden 2021. Praha: APIC ČR Praha, 2021.

APIC, *Statistické údaje: nízkoprahové kontakty* [online]. Asociace pracovníků Intervenčních center ČR, O.S., 2022 [cit. 2022-05-10]. Dostupné z: http://www.domacinasili.cz/?page_id=255

BANERJEE, Debanjan. The COVID-19 outbreak: Crucial role the psychiatrists can play. *Asian journal of psychiatry*, 2020, 50: 102014. DOI: 10.1016/j.ajp.2020.102014

BARTOŠ, Vojtěch, et al. *Dopady pandemie koronaviru na duševní zdraví*. Národohospodářský ústav AV ČR, vvi, 2020.

Během pandemie covid-19 výrazně vzrostlo nárazové pití. [online]. NUDZ, 2021 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.nudz.cz/sucej-unor/>

BKB, *DOMÁCÍ NÁSILÍ V DRUHÉ VLNĚ PANDEMIE: tisková zpráva* [online]. Praha: BKB, 2021 [cit. 2022-05-04]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/domacinasili-v-druhe-vlne-pandemie/>

BKB, statistické údaje z poraden BKB, [online]. [cit. 2022-04-09]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/o-nas/zakladni-udaje-o-organizaci/statistiky/>

BOSERUP B, McKenney M, Elkbuli A. Alarmující trendy v domácím násilí v USA během pandemie COVID-19. *Am J Emerg Med* . 2020;38(12):2753-2755. doi:10.1016/j.ajem.2020.04.077

BOUTILIER, Sophia and Jadidzadeh, Ali and Esina, Elena and Wells, Lana and Kneebone, Ron, The Connection between Professional Sporting Events, Holidays and Domestic Violence in Calgary, Alberta (june 8, 2017). SPP Research Paper No. Volume 10 • Issue 12 • June 2017, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2997172>

BOXALL, H., Morgan, A. a Brown, R. (2020) „Výskyt domácího násilí mezi ženami během pandemie COVID-19“, *Australasian Policing* . Australasian Institute of Policing, 12(3), s. 38–46. <https://search.informit.org/doi/10.3316/informit.435862482298266>.

BUZAWA, Eva Schlesinger; BUZAWA, Carl G. *Domestic violence: The criminal justice response*. Sage, 2003. ISBN 0-7619-247-7

CALLISTER, G. (2002). Family Violence and Child Protection. *Children Australia*, 27(4), 14-16. doi:10.1017/S1035077200005289

CORNELL, Damian. *Supporting Men Who Experience Abuse From (Male or Female) Intimate Partner's: A guide for good practice*. Nottinghamshire Domestic Violence Forum, 2008.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Otazníky nad trendy domácího násilí v době pandemie. *Právo a rodina*. Wolters Kluwer, 2021, (4). ISSN 1212-866X.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Domácí násilí: nebezpečné rodinné vztahy ve 21. století*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-806-8.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2207-8.

DAIP, The Duluth Model [online]. [cit. 2022-04-09]. Dostupné z: <https://www.profem.cz/cs/s-cim-pomahame/domaci-nasili>

DE WIT, E., van Doremalen, N., Falzarano, D. et al. SARS and MERS: recent insights into emerging coronaviruses. *Nat Rev Microbiol* 14, 523–534 (2016). <https://doi.org/10.1038/nrmicro.2016.81>

MZČR, *Denní přehled celkového počtu osob s aktuálně probíhajícím onemocněním COVID-19: COVID-19* [online]. Praha: MZČR, 2022 [cit. 2022-03-12]. Dostupné z: https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19?utm_source=general&utm_medium=widget&utm_campaign=covid-19

WAC, *Domestic Violence and the Holidays: What You Should Know* [online]. Albuquerque: Women against crime, 2021 [cit. 2022-05-04]. Dostupné z: <https://womenagainstcrime.com/domestic-violence-and-the-holidays-what-you-should-know/>

DONG, Lu; BOUEY, Jennifer. Public mental health crisis during COVID-19 pandemic, China. *Emerging infectious diseases*, 2020, 26.7: 1616. doi:10.3201/eid2607.200407

DOUGLAS, Kevin S.; DUTTON, Donald G. Assessing the link between stalking and domestic violence. *Aggression and violent behavior*, 2001, 6.6: 519-546. ISSN 1359-1789,

DUAN, Li; ZHU, Gang. Psychological interventions for people affected by the COVID-19 epidemic. *The lancet psychiatry*, 2020, 7.4: 300-302. DOI:[https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(20\)30073-0](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(20)30073-0)

DUTTON, D. G., & Browning, J. J. (1988). Concern for power, fear of intimacy, and aversive stimuli for wife assault. In G. T. Hotaling, D. Finkelhor, J. T. Kirkpatrick, & M. A. Straus (Eds.), *Family abuse and its consequences: New directions in research* (pp. 163–175). Sage Publications, Inc.

DUTTON, Donald & Bodnarchuk, M.. (2005). Through a psychological lens: Personality disorder and spouse assault. 10.4135/9781483328584.n1.

EDWARDS, Daniel W., et al. Impulsiveness, impulsive aggression, personality disorder, and spousal violence. *Violence and victims*, 2003, 18.1: 3-14. DOI:10.1891/vivi.2003.18.1.3

EREZ, Edna. Domestic violence and the criminal justice system: An overview. *Online Journal of Issues in Nursing*, 2002, 7.1: 1-24.

FONTES, D. Male victims of domestic violence. *Family interventions in domestic violence: A handbook of gender inclusive theory and treatment*, 2007, 303-318. ISBN 0-8261-0245-x

GE, XY., Li, JL., Yang, XL. et al. Isolation and characterization of a bat SARS-like coronavirus that uses the ACE2 receptor. *Nature* 503, 535–538 (2013). DOI: <https://doi.org/10.1038/nature12711>

GHOSHAL, Rakhi Twin public health emergencies: Covid-19 and domestic violence. *Indian Journal of Medical Ethics*, [S.l.], v. V, n. 3, p. 195-199, may. 2020. ISSN 0975-5691. Available at: <https://ijme.in/articles/twin-public-health-emergencies-covid-19-and-domestic-violence/>. Date accessed: 13 Apr. 2022.

GRAHAM-HARRISON, Emma, et al. Lockdowns around the world bring rise in domestic violence. *The guardian*, 2020, 28.

HIDALGO, Jorge; RODRÍGUEZ-VEGA, Gloria; PÉREZ-FERNÁNDEZ, Javier. The sudden appearance of SARS-CoV-2. In: *COVID-19 Pandemic*. Elsevier, 2022. p. 1-21.

HUSS, Matthew T. *Forensic psychology: research, clinical practice, and applications*. 2nd ed. Hoboken: Wiley, 2014. ISBN 978-1-118-55413-5.

CHATTERJEE, Seshadri Sekhar; MALATHESH BARIKAR, C.; MUKHERJEE, Abir. Impact of COVID-19 pandemic on pre-existing mental health problems. *Asian journal of psychiatry*, 2020, 51: 102071.

ITZIN, Catherine; TAKET, Ann R.; BARTER-GODFREY, Sarah (ed.). *Domestic and sexual violence and abuse*. Abingdon: Routledge, 2010. ISBN 0-203-84220-0

JOHNSON, Ida M. Victims' perceptions of police response to domestic violence incidents. *Journal of criminal justice*, 2007, 35.5: 498-510. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2007.07.003>.

KOFMAN, Y. B., & Garfin, D. R. (2020). Home is not always a haven: The domestic violence crisis amid the COVID-19 pandemic. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 12(S1), S199-S201. <http://dx.doi.org/10.1037/tra0000866>

KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka; DÁVID, Radovan. (Předběžné opatření o) vykázání ze společného obydlí. 2008.

KRUG, Etienne G., et al. The world report on violence and health. *The lancet*, 2002, WHO, ISBN 92-4-154561-5

LEIGH, Jenny K., et al. "Are you safe to talk?": Perspectives of Service Providers on Experiences of Domestic Violence During the COVID-19 Pandemic. *Journal of Family Violence*, 2022, 1-11.

LOSEKE, Donileen R.; GELLES, Richard J.; CAVANAUGH, Mary M. (ed.). *Current controversies on family violence*. Sage, 2005. ISBN 0-7619-2105-2

MACHALOVÁ, Tatiana. *Domácí násilí: filosofická analýza pojmu*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6765-3.

MAZZA, Marianna, et al. Danger in danger: Interpersonal violence during COVID-19 quarantine. *Psychiatry research*, 2020, 289: 113046.

METODICKÁ PŘÍRUČKA č. 1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázání, čl. 1. písm. i)

MITRA, Monika et al. "Prevalence and Characteristics of Sexual Violence Against Men with Disabilities." *American journal of preventive medicine* vol. 50,3 (2016): 311-317. doi:10.1016/j.amepre.2015.07.030

MOFFITT, Caspi A., Rutter M. Silva; Sex Differences in Antisocial Behaviour: Conduct Disorder, Delinquency and Violence in the Dunedin Longitudinal Study, Cambridge University Press: Cambridge. 2001. *Psychological Medicine*, 32(8), 1475-1478. doi:10.1017/S0033291702216670

NÁSILÍ, EXPERTNÍ SKUPINA ALIANCE PROTI DOMÁCÍMU. Domáci násilí. *Cit*, 2013, 28-1.

NEODKLÁDEJ TO: BOJUJME PROTI DOMÁCÍMU NÁSILÍ [online]. Brno [cit. 2022-05-06]. Dostupné z: <https://neodkladejto.eu/>

NYKLOVÁ, Blanka, Dana Moree. 2021. „Násilí na ženách v souvislosti s covid-19.“ ISBN 978-80-7330-380-8

PČR, kriminalistické přehledy, [online]. [cit. 2022-04-09]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

PIHL, R. O.; ASSAAD, Jean-Marc; HOAKEN, Peter NS. The alcohol-aggression relationship and differential sensitivity to alcohol. *Aggressive Behavior: Official Journal of the International Society for Research on Aggression*, 2003, 29.4: 302-315.

PROFEM, Cyklus domácího násilí, [online]. [cit. 2022-04-09]. Dostupné z: <https://www.profem.cz/cs/s-cim-pomahame/domaci-nasili>

RAJAT PANCHOTIA, Predictive Modelling Using Linear Regression [online]. [cit. 2022-04-09]. Dostupné z: <https://medium.com/swlh/predictive-modelling-using-linear-regression-e0e399dc4745>

RAKOVEC-FELSER, Zlatka. Domestic violence and abuse in intimate relationship from public health perspective. *Health psychology research*, 2014, 2.3. doi:10.4081/hpr.2014.1821

REID, Robert J., et al. Intimate partner violence among men: Prevalence, chronicity, and health effects. *American Journal of Preventive Medicine*, 2008, 34.6: 478-485.

ROMEO, Annunziata, et al. Love in the time of COVID-19: The negative effects of the pandemic on psychological well-being and dyadic adjustment. *Journal of affective disorders*, 2021, 299: 525-527.

SHARMA A, Borah SB. Covid-19 and Domestic Violence: an Indirect Path to Social and Economic Crisis [published online ahead of print, 2020 Jul 28]. *J Fam Violence*. 2020;1-7. doi:10.1007/s10896-020-00188-8

ŠLÍVOVÁ, NIKOLA. Lidskoprávní aspekty domácího násilí. 2010.

ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2.

ŠPAČEK, David. COVID-19–National Government Approach in the Czech Republic. *Good Public Governance in a Global Pandemic*, 2020, 259.

TISKOVÁ ZPRÁVA: MMR vyhlásilo dotační program pro obce a kraje na bydlení pro uprchlíky [online]. České noviny, 2022 [cit. 2022-05-06]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/mmr-vyhlasil-dotacni-program-pro-obce-a-kraje-na-bydleni-pro-uprchliky/2192353>

TROJÁNEK, Milan, et al. Nový koronavirus (SARS-CoV-2) a onemocnění COVID-19. *ČASOPIS LÉKAŘŮ ČESKÝCH* [online]. Praha: MeDitorial, 2020, 18.2020: 159.

UN, *What Is Domestic Abuse?* [online]. [cit. 2022-04-09]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/coronavirus/what-is-domestic-abuse>

USHER K, Bhullar N, Durkin J, Gyamfi N, Jackson D. Family violence and COVID-19: Increased vulnerability and reduced options for support. *Int J Ment Health Nurs*. 2020;29(4):549-552. doi:10.1111/inm.12735.

VLÁDA ČR, *Vládní usnesení související s bojem proti epidemii - rok 2020* [online]. Vláda ČR, 2020 [cit. 2022-03-12]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/vladni-usneseni-souvisejici-s-bojem-proti-epidemii-koronaviru-rok-2020-186999/#brezen>

WALKER, Lenore E.; MELOY, J. Reid. Stalking a domácí násilí. In: *Psychologie stalkingu* . Academic Press, 1998. s. 139-161. ISBN 9780124905603

WALKER, Lenore EA. *The battered woman syndrome*. Springer publishing company, 2016. ISBN 9780826179989

WHO (WORLD HEALTH ORGANIZATION). Novel Coronavirus (2019Ncov) Situation Report 1 21 January 2020. 2020.

XIONG J, Lipsitz O, Nasri F, et al. Impact of COVID-19 pandemic on mental health in the general population: A systematic review. *J Affect Disord*. 2020;277:55-64. doi:10.1016/j.jad.2020.08.001

10 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek - 1 Duluthův model (upraveno), (zdroj www.theduluthmodel.org)	18
Obrázek - 2 fáze DN (upraveno), (zdroj www.profem.cz)	23
Obrázek 3 – graf lineární regrese (upraveno), (zdroj www.bkb.cz).....	37
Obrázek 4 – graf lineární regrese (upraveno), (zdroj www.police.cz).....	38
Obrázek 5 – graf lineární regrese (upraveno), (zdroj www.police.cz).....	38
Obrázek 6 – graf lineární regrese (upraveno), (zdroj rozhovor)	39
Obrázek 7 – graf lineární regrese (upraveno), (zdroj www.bkb.cz).....	40

11 SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

Tabulka 1 – charakteristika oběti (zdroj Cornell, 2008).....	27
Tabulka 2 – statistiky vykazání (upraveno), (zdroj www.bkb.cz).....	31
Tabulka 3 – přehled registrovaných případů týraní osoby ve společném obydlí (upraveno), (zdroj www.policie.cz)	32
Tabulka 4 – přehled objasněných případů týraní osoby ve společném obydlí (upraveno), (zdroj www.policie.cz)	33
Tabulka 5 – statistika výjezdů PČR k případům s indikací DN (upraveno), (zdroj rozhovor).....	34
Tabulka 6 – přehled osobních konzultací BKB (upraveno), (zdroj www.bkb.cz)	35
Tabulka 7 - výsledky rozhovorů (zdroj vlastní)	62
Tabulka 8 - výsledky rozhovorů (zdroj vlastní)	63